

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Серія: Навчально-методичні посібники

Л.М. ГУРТІЄВА,
Т.В. ЛУКАШКІНА

СУДОВІ РІШЕННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ

Навчально-методичний посібник

Одеса
Фенікс
2017

УДК 343.13 (477)(076)

Г 957

Автори:

Гуртієва Л.М. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія»;

Лукашкіна Т.В. – доцент кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія».

**Рекомендовано навчально-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»,
протокол № 1 від 26 вересня 2016 р.**

Рецензенти:

Аркуша Л.І. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри криміналістики Національного університету «Одеська юридична академія»;

Миколенко О.М. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права, кримінального процесу та криміналістики Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова.

Гуртієва Л.М.

Г 957 Судові рішення у кримінальному провадженні України : навч.-метод. посібник / Л.М. Гуртієва, Т.В. Лукашкіна. – Одеса : Фенікс, 2017. – 112 с. (Сер. «Навчально-методичні посібники»).

ISBN 978-966-928-154-8

Навчально-методичний посібник підготовлений для студентів IV курсу Інституту кримінальної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія» денної форми навчання для підготовки до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Судові рішення у кримінальному провадженні». Він містить навчальний план курсу та тематичний план навчальної дисципліни, програму навчальної дисципліни, плани практичних занять з методичними вказівками та рекомендаціями, завдання та питання до самостійної роботи студентів, рекомендовану літературу до навчального курсу.

УДК 343.13 (477)(076)

ISBN 978-966-928-154-8

© Гуртієва Л.М., Лукашкіна Т.В., 2017

© Оформлення ПП «Фенікс», 2017

ВСТУП

Важливе значення в процесі підготовки висококваліфікованих юристів кримінально-правової спеціалізації має навчальна дисципліна «Судові рішення у кримінальному провадженні». Ця дисципліна є фундаментальною для професійної підготовки суддів, оскільки без засвоєння основних теоретичних положень щодо судових рішень, підстав та порядку їх прийняття, а також без набуття практичних навичок щодо складання судових рішень неможливо стати кваліфікованим суддею. Це пов'язано з тим, що судова діяльність, значною мірою, складається з судових рішень та процесуальних дій. Саме у судових рішеннях слідчий суддя, суддя, суд в межах своєї компетенції і в передбаченому законом порядку роблять висновок про встановлені фактичні обставини кримінального провадження та на їх основі, керуючись законом, дають відповіді на ті правові питання, що виникли у кримінальному судочинстві та виражають владне волевиявлення, виходячи зі встановлених обставин і приписів норм законодавства. Крім того, ефективність судової діяльності певною мірою залежить від своєчасності, законності, обґрунтованості та вмотивованості прийнятих судових рішень. Взаємозв'язок, що існує між законністю, обґрунтованістю та вмотивованістю судових рішень і виконанням завдань кримінального провадження України (ст. 2 КПК), свідчить про теоретичну необхідність та практичну значимість вивчення питань, пов'язаних з нормативним забезпеченням підстав та порядку прийняття судових рішень у кримінальному провадженні України.

Метою навчальної дисципліни «Судові рішення у кримінальному провадженні» є набуття студентами як теоретичних знань про судові рішення, так і практичних навичок правильного застосування норм національного законодавства, які регулюють підстави та порядок ухвалення судових рішень у кримінальному провадженні України.

Дана мета обумовлює необхідність постановки та вирішення наступних основних **завдань**: **а)** з'ясування основних теоретичних положень щодо інституту судових рішень у кримінальному судочинстві України (зокрема, про правову природу, поняття та види судових рішень, підстави та етапи прийняття судових рішень та ін.); **б)** формування у студентів вміння правильно розуміти та застосовувати норми кримінального процесуального права та норми мате-

ріального права (зокрема, кримінального права), складати проекти окремих судових рішень кримінального провадження України.

Досягнення мети та вирішення завдань даного спеціального курсу передбачає використання знань інших навчальних дисциплін, зокрема: «Кримінального процесу», «Кримінального права», «Теорії доказів у кримінальному судочинстві», «Судового контролю» та ін., що викладаються у Національному університеті «Одеська юридична академія». **Результати навчання дисципліни.** Після успішного завершення вивчення навчальної дисципліни студент буде (спроможний):

- 1) знати наукові концепції щодо основних теоретичних положень про судові рішення у кримінальному провадженні України, зокрема, щодо правової природи, поняття та видів судового рішення, підстав та етапів прийняття судового рішення та ін.;
- 2) аналізувати особливості підстав та порядку прийняття судових рішень на окремих стадіях кримінального провадження України та в окремих категоріях (видах) кримінального провадження України;
- 3) досліджувати проблемні ситуації теоретичного та практичного характеру, які виникають при прийнятті судових рішень у кримінальному провадженні України (зокрема ситуації, які недостатньо повно врегульовані нормами кримінального процесуального законодавства);
- 4) тлумачити та застосовувати норми матеріального та кримінального процесуального права при прийнятті судових рішень у конкретній практичній ситуації відповідно до конкретних обставин кримінального провадження;
- 5) складати проекти окремих видів судових рішень, які можуть бути ухвалені у кримінальному провадженні України.

Спеціальний курс «Судові рішення у кримінальному провадженні» вивчають студенти 4 курсу Інституту кримінальної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія» денної форми навчання. Основними формами навчального процесу є лекційні та практичні заняття, а також самостійна робота студентів. Методами контролю знань студентів є поточний, проміжний (атестація), підсумковий (залік).

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний план курсу

Назва інституту (факультету)	Курс	Семестр	Лекційні заняття	Практичні заняття	Всього аудиторних годин	Самостійна робота	Всього годин	Кількість кредитів ECTS	Іспит (семестр)	Залік (семестр)
Інститут кримінальної юстиції	4	8	14	16	30	60	90	3	—	+

Тематичний план навчальної дисципліни

№	Назва теми	Л	П	СРС
1	Тема 1. Загальна характеристика судових рішень у кримінальному провадженні України	2	2	5
2	Тема 2. Загальна характеристика підстав та етапів прийняття судових рішень у кримінальному провадженні України	2	2	5
3	Тема 3. Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії підготовчого провадження у кримінальному процесі України	4	4	10
4	Тема 4. Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України	4	4	10
5	Тема 5. Підстави та порядок прийняття судових рішень під час провадження в суді апеляційної інстанції у кримінальному судочинстві України	2	4	10
6	Тема 6. Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії виконання судового рішення у кримінальному провадженні України	0	0	5
7	Тема 7. Підстави та порядок прийняття судових рішень під час провадження в суді касаційної інстанції у кримінальному судочинстві України	0	0	5
8	Тема 8. Підстави та порядок прийняття судових рішень під час провадження у Верховному Суді України	0	0	5
9	Тема 9. Судові рішення стадії перегляду рішень за нововиявленими обставинами у кримінальному судочинстві України	0	0	5
Всього 90 годин		14	16	60

Примітка: Л – лекція; П – практичне заняття; СРС – самостійна робота студента.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Загальна характеристика судових рішень у кримінальному провадженні України

Правова природа, характерні риси (ознаки), поняття та значення судових рішень у кримінальному провадженні України.

Правові вимоги, яким повинно відповідати судові рішення у кримінальному провадженні України. Поняття законності, обґрунтованості та вмотивованості судового рішення у кримінальному судочинстві.

Суб'єкти кримінального провадження України, які уповноважені приймати судові рішення. Поняття слідчого судді та суду у кримінальному провадженні України. Визначення судді (запасного судді, слідчого судді) або колегії суддів для конкретного судового провадження. Обставини, що виключають участь слідчого судді, судді в кримінальному провадженні України.

Види та класифікація судових рішень у кримінальному провадженні України .

Тема 2. Загальна характеристика підстав та етапів прийняття судових рішень у кримінальному провадженні України

Загальна характеристика підстав прийняття судових рішень у кримінальному провадженні України. Наукові концепції щодо розуміння підстав прийняття судового рішення у кримінальному судочинстві. Характеристика обставин кримінального провадження, які є підставою прийняття судового рішення у кримінальному провадженні України. Предмет доказування в окремих видах кримінального провадження. Локальний предмет доказування та межі дослідження обставин кримінального провадження, які складають фактичні підстави прийняття судового рішення.

Загальна характеристика етапів (стадій) прийняття судових рішень у кримінальному провадженні України. Наукові концепції щодо визначення етапів (стадій) прийняття судових рішень у кримінальному судочинстві.

Характеристика першого етапу прийняття судового рішення – встановлення фактичних обставин кримінального провадження. Особливості встановлення фактичних обставин в окремих видах кримінального провадження та на окремих стадіях судового провадження України.

Процесуальний порядок ухвалення судового рішення у кримінальному провадженні України. Структура судового рішення. Зміст вступної, описово-мотивувальної та резолютивної частин рішення.

Тема 3. Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії підготовчого провадження у кримінальному процесі України

Загальна характеристика стадії підготовчого провадження: поняття, завдання, склад суду.

Види та класифікація судових рішень стадії підготовчого провадження у кримінальному процесі України.

Порядок, підстави та умови ухвалення вироку на підставі угоди під час підготовчого провадження. Зміст вироку на підставі угоди у кримінальному провадженні України. Підстави прийняття рішення про відмову в затвердженні угоди. Структура та зміст ухвали суду про відмову в затвердженні угоди.

Підстави та процесуальний порядок ухвалення рішення про закриття кримінального провадження на стадії підготовчого провадження. Структура та зміст ухвали суду про закриття кримінального провадження у підготовчому провадженні.

Підстави та порядок прийняття рішення про повернення обвинувального акту, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру прокурору, якщо вони не відповідають вимогам КПК України.

Підстави та порядок призначення судового розгляду на підставі обвинувального акту, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру. Зміст ухвали про призначення судового розгляду. Прийняття судом рішень, пов'язаних з підготовкою до судового розгляду. Підстави та порядок прийняття судом рішення про обрання, зміну чи скасування заходу забезпечення кримінального провадження, в тому числі запобіжного заходу.

Підстави та порядок прийняття судом рішення (подання) про направлення обвинувального акту, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру до відповідного суду для визначення підсудності.

Підстави та порядок прийняття судом рішення про відкладення судового засідання та стадії підготовчого провадження.

Підстави та порядок прийняття судом рішення про зупинення судового провадження та стадії підготовчого провадження.

Тема 4. Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії судового розгляду у кримінальному процесі України

Загальна характеристика стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України: поняття, завдання, склад суду, процесуальний порядок (частини судового розгляду). Види та класифікація судових рішень стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України.

Судові рішення, які приймає суд у підготовчій частині судового розгляду у кримінальному провадженні України.

Проміжні судові рішення, які забезпечують процес доказування на стадії судового розгляду. Засоби встановлення фактичних обставин кримінального провадження на стадії судового розгляду у кримінальному судочинстві України.

Підстави, порядок ухвалення рішень про відкладення судового засідання та зупинення судового провадження у кримінальному судочинстві України.

Вирішення питання про запобіжний захід на стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України.

Судові рішення про зміну порядку судового розгляду. Випадки, коли суд приймає рішення про зміну порядку судового розгляду у кримінальному провадженні України.

Види підсумкових судових рішень стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України.

Поняття, значення та види вироків, які ухвалює суд першої інстанції на стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України. Питання, що вирішуються судом при ухваленні вироку у

кримінальному провадженні України. Підстави ухвалення виправдувального вироку у кримінальному провадженні України. Зміст виправдувального вироку. Підстави ухвалення обвинувального вироку у кримінальному провадженні України. Зміст обвинувального вироку. Особливості змісту вироків на підставі угод, вироків, ухвалених у провадженні зі скороченим судовим слідством та вироків у провадженні *in absentia*

Підстави ухвалення, зміст ухвали про застосування примусових заходів медичного характеру. Відмова у застосуванні примусових заходів медичного характеру

Підстави ухвалення, зміст ухвали про застосування примусових заходів виховного характеру. Відмова у застосуванні примусових заходів виховного характеру

Підстави закриття кримінального провадження на стадії судового розгляду у кримінальному судочинстві України. Зміст ухвали про закриття кримінального провадження.

Тема 5. Підстави та порядок прийняття судових рішень під час провадження в суді апеляційної інстанції у кримінальному судочинстві України

Загальна характеристика стадії перегляду судових рішень в апеляційному порядку: поняття, склад суду, етапи апеляційного провадження.

Судові рішення, що можуть бути оскаржені в апеляційному порядку у кримінальному провадженні України.

Види та класифікація судових рішень стадії перегляду судових рішень в апеляційному порядку у кримінальному провадженні України.

Види та підстави ухвалення судових рішень, які приймає суддя-доповідач до початку розгляду апеляції по суті. Підсумкові рішення стадії перегляду судових рішень в апеляційному порядку у кримінальному провадженні України. Підстави та умови ухвалення рішень про: 1) залишення вироку або ухвали без змін; 2) зміну вироку чи ухвали; 3) скасування вироку повністю чи частково та ухвалення нового вироку; 4) скасування ухвали повністю чи частково та ухвалення нової ухвали; 5) скасування вироку чи ухвали та закриття про-

вадження; 6) скасування вироку чи ухвали та призначення нового судового розгляду у суді першої інстанції; 7) скасування вироку на підставі угоди та направлення провадження до суду першої інстанції або до органу досудового розслідування.

Межі ревізійних повноважень суду апеляційної інстанції щодо ухвалення процесуальних рішень.

Процесуальні рішення суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду скарг на ухвали слідчого судді

Структура та зміст ухвали суду апеляційної інстанції.

Тема 6. Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії виконання судового рішення у кримінальному провадженні України

Загальна характеристика стадії виконання судового рішення у кримінальному провадженні України.

Підстави ухвалення судових рішень з питань, які виникають під час виконання вироку: 1) про відстрочку виконання вироку або відмову у відстрочці; 2) про звільнення від покарання або від відбування покарання, а також пом'якшення покарання за підставами, передбаченими КК України; 3) про застосування до засуджених примусового лікування та його припинення; 4) щодо інших питань, які вирішуються під час виконання вироків та ухвал суду.

Тема 7. Підстави та порядок прийняття судових рішень під час провадження в суді касаційної інстанції у кримінальному судочинстві України

Загальна характеристика стадії перегляду судових рішень в касаційному порядку у кримінальному провадженні України: поняття, склад суду, етапи касаційного провадження.

Види та класифікація судових рішень, які можуть бути ухвалені під час провадження в суді касаційної інстанції

Ухвали суду касаційної інстанції, які приймаються на першому етапі касаційного провадження (в зв'язку з вирішенням питання про

відкриття касаційного провадження), підстави їх прийняття. Рішення судді-доповідача, ухвалені під час підготовки провадження до касаційного розгляду.

Підстави та умови ухвалення судом касаційної інстанції рішень за наслідками розгляду касаційної скарги: 1) про залишення судових рішень без змін, а касаційної скарги – без задоволення; 2) про скасування судових рішень та призначення нового розгляду в суді першої чи апеляційної інстанції; 3) про скасування судових рішень та закриття кримінального провадження; 4) про зміну судових рішень.

Межі ревізійних повноважень суду касаційної інстанції щодо ухвалення рішень у кримінальному провадженні України.

Структура та зміст ухвали суду касаційної інстанції.

Тема 8. Підстави та порядок прийняття судових рішень під час провадження у Верховному Суді України

Загальна характеристика стадії перегляду судових рішень Верховним Судом України у кримінальному провадженні України: поняття, підстави для перегляду судових рішень Верховним Судом України, склад суду, етапи провадження у Верховному Суді України.

Підстави винесення ухвали про допуск справи до провадження у Верховному Суді України та про відмову у допуску до провадження.

Підстави ухвалення постанови Верховного Суду України, якою задовольняється заява, а саме: 1) про скасування судового рішення (судових рішень) повністю або частково та направлення справи на новий розгляд до суду першої, апеляційної чи касаційної інстанції; 2) про скасування судових рішень та закриття провадження у справі; 3) про зміну судового рішення (судових рішень), без передання справи на новий розгляд.

Підстави відмови у задоволенні заяви про перегляд судового рішення Верховним Судом України

Структура та зміст постанови Верховного Суду України, ухвалені за наслідками розгляду заяв.

Поняття, значення висновку Верховного Суду України про застосування норм кримінального та кримінального процесуального права.

Тема 9. Судові рішення стадії перегляду рішень за нововиявленими обставинами у кримінальному провадженні України

Загальна характеристика стадії перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами у кримінальному провадженні України: поняття, підстави для перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами, склад суду, етапи провадження.

Судові рішення, ухвалені за наслідками кримінального провадження за нововиявленими обставинами.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЗАГАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Навчальна дисципліна «Судові рішення у кримінальному провадженні» складається з дев'яти тем, ключові положення яких систематизовано викладаються на лекціях. Для того, щоб в процесі вивчення навчальної дисципліни студенти могли більш повно орієнтуватися в об'ємі матеріалу, в планах практичних занять та методичних рекомендаціях (вказівках) надана стисла характеристика тем курсу. Методичні вказівки за темами спецкурсу не містять повного викладення матеріалу, а надають лише пояснення до окремих питань теми і рекомендації до їх вивчення. Для вивчення питань кожної теми навчальної дисципліни рекомендовані для ознайомлення нормативно-правові акти, спеціальна література (основна та додаткова). З метою закріплення отриманих знань студенти обов'язково повинні виконати завдання та вирішити задачі, надані після кожної теми практичних занять.

Метою проведення практичних занять є закріплення теоретичних знань і набуття практичних навичок щодо розуміння та застосування норм діючого кримінального процесуального законодавства (у тому разі складання проектів окремих видів судових рішень).

Практичне заняття складається з теоретичного та практичного завдання.

Теоретичне завдання являє собою питання зі спеціального курсу «Судові рішення у кримінальному провадженні», які необхідно висвітлити повно та конкретно. Відповіді на теоретичні питання повинні містити посилання на діюче національне кримінальне процесуальне законодавство та на використані літературні джерела. Бажано наводити приклади з практики (міської або опублікованої). При викладенні теоретичних питань слід звернути увагу на: аналіз існуючих в юридичній літературі підходів (концепцій) щодо дискусійних положень (понять, питань) та аргументування самостійної точки зору; використання всієї рекомендованої літератури, враховуючи можливі зміни чинного кримінального процесуального законодавства; чіткість та ясність, логічність та послідовність викладення.

Практичне завдання являє собою розв'язання задач, яке повинно бути у формі обґрунтованих відповідей на зазначені запитання;

містити аналіз конкретних норм діючого національного кримінального процесуального законодавства. Якщо у завданні (як у теоретичному, так і у практичному) є питання, щодо яких є роз'яснення Пленуму Верховного Суду України або Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Рішення Конституційного Суду України, то необхідно зробити відповідне посилання.

Для набуття навичок щодо написання судових рішень студентам рекомендовано звернутися до «Посібника з написання судових рішень у цивільному і кримінальному судочинстві». – К.: Віте, 2016. – 206 с. (див.: офіційний сайт Національної школи суддів України). Даний посібник містить, як зразки судових рішень, так і корисні поради, що стосуються вимог до написання широкого кола судових рішень у кримінальному судочинстві, які регламентуються національним законодавством, у тому разі й нормами міжнародного права та практикою Європейського суду з прав людини.

Для розв'язання задач та виконання письмових завдань студенти повинні завести окремий зошит.

ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ (ВКАЗІВКИ)

Заняття № 1

Тема 1. Загальна характеристика судових рішень у кримінальному провадженні України

Мета вивчення теми: формулювання у студентів теоретичних знань щодо правової природи, поняття, ознак судового рішення у кримінальному провадженні України, його видів.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) знати правову природу, поняття, ознаки судового рішення у кримінальному провадженні України та ін.;
- 2) використовувати понятійно-категоріальний апарат науки кримінального процесуального права при дослідженні правових вимог, яким повинно відповідати судове рішення та інших питань

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти: 1, 5, 7, 11.

ДОДАТКОВА СПЕЦІАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ 1.

1. Бажанов М.И. Законность и обоснованность основных судебных актов в советском уголовном судопроизводстве: дис. ... д-ра юрид. наук / М.И. Бажанов. – Харьков, 1967. – 474 с.
2. Геселев О.В. Концепції праворозуміння та проблеми обґрунтування процесуальних рішень у кримінальному судочинстві. Філософсько-правовий аспект / О.В. Геселев // Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. – 2006. – № 2. – С. 179-184.
3. Глинська Н.В. Класифікація кримінальних процесуальних рішень та її значення для визначення специфіки стандартів їх доброякісності / Н.В. Глинська // Питання боротьби зі злочинністю. – 2014. – Вип. 27. – С. 142-155. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pbzz_2014_27_16
4. Грошевой Ю.М. Сущность судебных решений в советском уголовном процессе / Ю.М. Грошевой. – Харьков: Вища школа, 1979. – 144 с.

5. Гуртієва Л.М. Правова природа та поняття судового рішення у кримінальному провадженні України / Л.М. Гуртієва // Правова держава № 22 – С. 116-121.
6. Гуртієва Л.М. Аналіз положень ч. 2 ст. 110 КПК України щодо видів судових рішень / Л.М. Гуртієва // Правова держава. – 2016. – № 23. – С. 125-129.
7. Гуськова А.П. Процессуальные решения в современном уголовном судопроизводстве. Их правовая природа и особенности / А.П. Гуськова // Вестник ОГУ. – 2011. – № 3. – С. 49-53.
8. Зеленецкий В.С., Глинская Н.В. Теория и практика обоснования решений в уголовном процессе Украины / В.С. Зеленецкий, Н.В. Глинская. – Харьков: «Страйк», 2006. – 336 с.
9. Лупинская П.А. Судебные решения: содержание и форма / П.А. Лупинская // Рос. юстиция. – 2001. – № 11. – С. 57-60.

ПИТАННЯ ЗАНЯТТЯ 1

1. Правова природа, характерні риси (ознаки), поняття та значення судових рішень у кримінальному провадженні України.
2. Правові вимоги, яким повинно відповідати судове рішення. Поняття законності, обґрунтованості та вмотивованості судового рішення.
3. Суб'єкти кримінального провадження, які уповноважені приймати судові рішення.
4. Види та класифікація судових рішень у кримінальному провадженні України .

Задача 1.

За заявою Штанько було розпочате кримінальне провадження за ч. 2 ст. 194 КК України – умисне знищення майна, що заподіяло шкоду у великих розмірах, вчинене шляхом підпалу. Штанько стверджував, що його будинок підпалив сусід, Терновий, з яким у нього були вкрай неприємні стосунки, будинок згорів майже повністю.

Після проведення досудового розслідування обвинувальний акт було направлено до суду.

У судовому засіданні були допитані свідки, про допит яких подавала клопотання сторона захисту, було досліджено висновок пожежно-технічної експертизи, наданий захисником, допитаний експерт. Після дослідження всіх доказів прокурор своєю постановою відмовився від підтримання державного обвинувачення в зв'язку з

тим, що вважав, що встановлена відсутність події злочину (підпалу не було, мало місце коротке замикання у електромережі). Потерпілий своїм правом на підтримання обвинувачення не скористався.

Суд своєю ухвалою від 20 липня 2015 року закрити кримінальне провадження, пославшись на п. 2 ч. 2 ст. 284 КПК України.

28 вересня (того ж року) Штанько знов звернувся з заявою про знищення його будинку шляхом підпалу. Він писав, що знайшлись нові свідки, які бачили, як Терновий входив до його будинку за кілька хвилин до возгаряння. Ще двоє свідків, як вважає потерпілий, можуть підтвердити, що Терновий їм казав, що це він підпалив будинок Штанька.

Чи можна буде прийняти заяву, розпочати досудове розслідування за такою заявою? Чи наявні будуть підстави для закриття провадження, якщо воно буде розпочате?

Задача 2.

В місцевому суді розглядається кримінальне провадження, у якому Косачу було пред'явлене обвинувачення у вбивстві з необережності Братчука. Оскільки потерпілий – безхатченко, родичів не має, потерпілих у справі не було. Обвинувачений себе винним не визнавав, стверджував, що Братчук до нього приставав, поведився зухвало, він відштовхнув його і не міг передбачити, що потерпілий не втримається на ногах, впаде та головою вдариться так, що це призведе до його смерті.

Після допиту свідків у суду склалося враження, що Косач вчинив вбивство умисно, з Братчуком він був знайомий задовго до злочину та між ними склалися неприязні стосунки, Братчук погрожував, що розповість жінці Косача про його минуле, яке Косач ретельно приховував. Обвинувачений, викритий у тому, що був знайомий з Братчуком, намагався переконати суд в тому, що він не впізнав його.

Прокурор підтримував обвинувачення у вбивстві з необережності, захисник та обвинувачений наполягали на виправданні за відсутністю складу злочину.

Яке рішення повинен буде ухвалити суд?

Що означає законність судового рішення?

Задача 3.

До Приморського районного суду м.Одеса надійшли матеріали кримінального провадження з наступними обвинувальними актами:

- 1) за обвинуваченням гр. К., гр. М., гр. Л. у вчиненні умисного вбивства за п. 12 ч. 2 ст. 115 КК;
 - 2) за обвинуваченням гр. Н. у вчиненні розбою, поєданого з проникненням в житло (ч. 3 ст. 187 КК);
 - 3) за обвинуваченням гр. Ж. у зловживанні службовим становищем (ч. 1 ст. 364 КК).
- Яким повинен бути склад суду, який розглядатиме зазначені обвинувальні акти в підготовчому судовому засіданні та при розгляді кримінальної справи по суті? Яким чином в суді визнається конкретний склад суддів?*

**Методичні вказівки (рекомендації)
для підготовки до практичного заняття за темою
«Загальна характеристика судових рішень
у кримінальному провадженні України»**

При вивченні цієї теми, слід мати на увазі те, що судові рішення співвідносяться з процесуальними рішеннями як частина з цілим. Кожне судове рішення є процесуальним, але не кожне процесуальне рішення є судовим, оскільки судові рішення приймають суб'єкти кримінального провадження, які здійснюють судову діяльність (слідчий суддя, суд, суддя (у тому числі суддя-доповідач), суд присяжних). Судові рішення є структурним елементом правозастосовної судової діяльності, тому цілком доречно їх правову природу розглядати як правозастосовний акт, а точніше, як вид правозастосовного акту.

В юридичній літературі судове рішення іноді трактується як «правовий акт», «кримінально-процесуальний акт», що є цілком логічно та доцільно, а іноді – як «правовий документ». Вважаємо, що термін «правовий документ» розкриває не сутність судового рішення, а форму його закріплення. (Більш докладно про правову природу судового рішення у кримінальному провадженні див., зокрема: Гуртієва Л.М. Правова природа та поняття судового рішення у кримінальному провадженні України / Л.М. Гуртієва // Правова держава : 2016. – № 22 – С. 116-121).

Характеризуючи правову природу судових рішень необхідно звернути увагу на їх управлінський характер, оскільки будь-яке правове рішення є управлінським за своєю суттю.

Судовому рішенню притаманні наступні характерні риси (ознаки), зокрема: **а)** може бути прийняте лише уповноваженими суб'єктами кримінального провадження, які реалізують свої владні повноваження в межах своєї компетенції; **б)** має державно-владний

та загальнообов'язковий характер (тобто виражає державно-владний припис) та ухвалюється ім'ям України; **в**) є юридичним фактом, який породжує, змінює або припиняє кримінально-процесуальні відносини; **г**) підтверджує існування або відсутність матеріально-правових відносин; **д**) має пізнавально-засвідчувальний характер, оскільки містить встановлені (або невстановлені) фактичні обставини кримінального провадження та докази, які підтверджують їх існування або відсутність на момент його ухвалення; **е**) має бути прийнятим у встановленій законом формі та ін.

Судове рішення можна визначити як вид правозастосовного акту слідчого судді, суду, судді (у тому числі судді-доповідача), суду присяжних, який має державно-владний, владно-розпорядчий та загальнообов'язковий характер, прийнято у встановленій законом формі (ухвали, постанови, вироку, поданні), пов'язаний з вирішенням правових питань, що виникають у судовій діяльності та містить владні приписи щодо вчинення певних правових дій чи настання певних правових наслідків.

Судові рішення (як і процесуальні рішення у тому разі) повинні відповідати певним правовим вимогам. Так, відповідно до ст. 370 КПК України судові рішення повинно бути законним, обґрунтованим і вмотивованим.

Законним є рішення, ухвалене компетентним судом згідно з нормами матеріального права з дотриманням вимог щодо кримінального провадження, передбачених КПК.

Обґрунтованим є рішення, ухвалене судом на підставі об'єктивно з'ясованих обставин, які підтверджені доказами, дослідженими під час судового розгляду та оціненими судом відповідно до статті 94 КПК України.

Вмотивованим є рішення, в якому наведені належні і достатні мотиви та підстави його ухвалення.

Однією з ознак судового рішення є те, що воно *може бути прийняте лише уповноваженими суб'єктами кримінального провадження*, які реалізують свої владні повноваження в межах своєї компетенції. Суб'єктами, які уповноважені приймати судові рішення є слідчий суддя, суд, суддя, у тому числі суддя-доповідач, суд присяжних.

Що стосується судді як самостійного суб'єкта, який приймає судові рішення, то звернемо увагу на наступне.

У випадках, коли суддя здійснює кримінальне провадження в суді першої інстанції одноособово (ч. 1 ст. 31 КПК, ч. 1 ст. 512 КПК), то він діє та приймає судові рішення як орган державної влади, тобто як суд.

У деяких випадках, зокрема при вирішенні питання про відвід слідчому судді або судді, який здійснює судові провадження одноособово, судові рішення приймає суддя цього ж суду (ч. 1 ст. 81 КПК), який здійснює свої повноваження як посадова особа.

У випадках, встановлених кримінальним процесуальним законодавством, зокрема ст. 398 КПК, ст. 399 КПК, ст. 401 КПК, ст. 430 КПК, ст. 450 КПК, 2 ст. 452 КПК України та ін., судові рішення приймає суддя-доповідач, який здійснює судову діяльність як посадова особа у межах своєї компетенції.

Таким чином, цілком доречно розглядати суддю, суддю-доповідача, як самостійних суб'єктів, які уповноважені приймати судові рішення у кримінальному провадженні України.

Що стосується суда присяжних як суб'єкта, уповноваженого приймати судові рішення, то звернемо увагу на наступне. Застосовуючи термін «суд присяжних», законодавець має на увазі «двох професійних суддів та трьох присяжних» (ч. 3 ст. 31 КПК), тобто присяжні приймають рішення не самостійно, а у складі суду. Так, відповідно до національного кримінального процесуального законодавства «усі питання, пов'язані з судовим розглядом, крім питання, передбаченого ч. 3 ст. 331 КПК, судді і присяжні вирішують спільно» (ч. 3 ст. 383 КПК). При ухваленні судового рішення, у випадку, коли серед більшості складу суду, яка ухвалила рішення, відсутні професійні судді головуючий зобов'язаний надати допомогу присяжним у складенні судового рішення» (ч. 5 ст. 391 КПК). У даному випадку питання, передбачені статтею 368 КПК України присяжні вирішують самостійно, але користуються повноваженнями суду, тобто рішення приймають як орган державної влади.

При вивченні питання про **види судових рішень** у кримінальному провадженні України слід мати на увазі, що однією з характеристик судового рішення є те, що воно має бути прийнято у встановленій законом формі. Відповідно до положень ч. 2 ст. 110 КПК України судові рішення приймається у формі **ухвали, постанови або вироку**, які мають відповідати вимогам, передбаченим статтями 369, 371-374 КПК України.

Відповідно до ст. 369 КПК України судове рішення, у якому суд вирішує обвинувачення по суті, викладається у формі вироку. Судове рішення, у якому суд вирішує інші питання, викладається у формі ухвали. Судові рішення у формі постанови приймає Верховний суд України (ст. 454 КПК).

Відповідно до національного кримінального процесуального законодавства суд може ухвалити виправдувальний **вирок** (ч. 1 ст. 373 КПК) або обвинувальний вирок (ч. 2 ст. 373 КПК). Обвинувальний вирок може бути з призначенням покарання, зі звільненням від покарання, зі звільненням від відбування покарання (ч. 2 ст. 373 КПК). Крім того, суд першої інстанції може ухвалити вирок на підставі угоди (ст. 475 КПК) та вирок за результатами спрощеного провадження щодо кримінальних проступків (ст. 381 КПК, ст. 382 КПК). Вирок на підставі угоди та вирок за результатами спрощеного провадження завжди є обвинувальними.

Суд апеляційної інстанції також має повноваження ухвалити вирок у випадку, передбаченому п. 3 ч. 1 ст. 407 КПК України (ст. 418 КПК). Тобто за наслідками апеляційного розгляду за скаргою на вирок суду першої інстанції суд апеляційної інстанції має право скасувати вирок повністю чи частково та ухвалити новий вирок. Вирок суда апеляційної інстанції може бути тільки обвинувальним.

Слід звернути увагу ще на такий вид судового рішення, як **подання** (подання місцевого суду (ч. 2 ст. 34 КПК) та подання суду апеляційної інстанції (ч. 3 ст. 34 КПК)). Вважаємо, що подання суду про визначення підсудності цілком можна розглядати як вид судового рішення, оскільки воно має ознаки, які притаманні судовому рішенню, зокрема: 1) є правозастосовним актом (зокрема актом застосування норм кримінального процесуального права (ст. 34 КПК, п. 4 ч. 3 ст. 314 КПК та ін.); 2) приймається уповноваженим суб'єктом кримінального провадження, який реалізує свої владні повноваження в межах своєї компетенції (тобто приймається судом при здійсненні судової діяльності; 3) є юридичним фактом, який породжує та змінює кримінально-процесуальні відносини, які пов'язані з рухом кримінального провадження та ін.

Зазначимо, що подання суду про визначення підсудності є проміжним судовим рішенням.

Що стосується *окремої думки судді* (ч. 3 ст. 375 КПК, ч. 4 ст. 391 КПК), то, з нашої точки зору, вона не є судовим рішенням, оскільки

не має загальнообов'язкового характеру, не оголошується в судовому засіданні, не є юридичним фактом, який породжує, змінює або припиняє кримінально-процесуальні відносини (тобто судова думка не пов'язана з рухом кримінального провадження). *Більш докладно див.*: Гуртієва Л.М. Аналіз положень ч. 2 ст. 110 КПК України щодо видів судових рішень / Л.М. Гуртієва // *Правова держава*. – 2016. – № 23. – С. 125-129.

При вивченні питання про класифікацію судових рішень слід мати на увазі, що у ході кримінального провадження суб'єкти, які здійснюють судову діяльність, ухвалюють величезну кількість різноманітних судових рішень. Кожне судове рішення має індивідуальні особливості та власне призначення. За об'єктивними ознаками будь-яке судове рішення включається у певний клас судових рішень. У зв'язку з цим, дослідження сукупності судових рішень цілком доречно здійснювати, виходячи із такої категорії логіки, як «класифікація». Класифікація судових рішень дає можливість диференційовано підходити до різних видів судових рішень, обґрунтовано групувати їх на базі процесуальної схожості, сприяє законності їх ухвалення на різних етапах судового провадження.

Зазначимо, що суттєвий внесок у розробку загальнотеоретичних положень щодо класифікації процесуальних рішень здійснено П.А. Лупинською. Вона класифікує процесуальні рішення за: 1) змістом; 2) функціональним призначенням; 3) суб'єктами, які уповноважені приймати процесуальні рішення; 4) часом прийняття процесуального рішення і тривалістю дії; 5) процесуальним порядком прийняття процесуального рішення і вимогами до їх форми; 6) юридичною чинністю (юридичною силою); 7) підставами та умовами ухвалення рішення. При цьому автор справедливо звертає увагу, що кожне рішення характеризується кількома класифікаційними ознаками, що дозволяє зробити їх перегрупування і на цій підставі виділити нові класи вказаних рішень.

На розроблених П.А. Лупинською критеріях ґрунтуються і класифікації судових рішень, що запропоновані багатьма іншими вченими. *Більш докладно про класифікацію судових рішень у кримінальному провадженні України див., зокрема*: Когутич І.І. Судові рішення в кримінальному провадженні: монографія / І.І. Когутич. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2013. – С.29-33; Тайлієва Х.Р. Судові рішення у кримінальному процесі: дис...на здобуття наук.

ступня канд. юрид. наук. за спеціальністю: 12.00.09 / Х.Р. Тайлієва. – К.: НАВС. – С. 51-59; Глинська Н.В. Класифікація кримінальних процесуальних рішень та її значення для визначення специфіки стандартів їх доброякісності / Н.В. Глинська // Питання боротьби зі злочинністю. – 2014. – Вип. 27. – С. 142-155. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pbzz_2014_27_16 та ін.

Заняття № 2

Тема 2. Загальна характеристика підстав та етапів прийняття судових рішень у кримінальному провадженні України

Мета вивчення теми: формулювання у студентів теоретичних знань щодо підстав та етапів прийняття судового рішення у кримінальному провадженні України.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) знати наукові концепції щодо підстав та етапів прийняття судового рішення у кримінальному провадженні України;
- 2) аналізувати законодавче закріплення обставини кримінального провадження, які є підставою прийняття судових рішень у кримінальному судочинстві України;
- 3) знати особливості встановлення фактичних обставин кримінального провадження на окремих стадіях кримінального провадження та в окремих категоріях (видах) кримінального провадження України.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти: 1, 5, 7, 11.

ДОДАТКОВА СПЕЦІАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ 2.

1. Аленін Ю.П., Лукашкіна Т.В. Локальний предмет доказування в кримінальному процесі / Ю.П. Аленін, Т.В. Лукашкіна // Наук. вісник Дніпропетр. держ. ун-ту внутр. справ. – 2009. – № 4. – С. 222-228.

2. Барабаш Т.М. Суд як суб'єкт правозастосування при ухваленні судових рішень у кримінальному провадженні / Т.М. Барабаш // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2013. – № 2. – С. 84-88.
3. Зеленецкий В.С., Глинская Н.В. Теория и практика обоснования решений в уголовном процессе Украины. – Серия «Юридичний радник». – Харьков: «Страйк», 2006. – 336 с.
4. Гуртієва Л.М. Наукові концепції підстав прийняття судових рішень у кримінальному судочинстві / Л.М. Гуртієва // Молодий вчений. – 2016. – № 7 (34) липень. – С. 238-241.
5. Котубей І.І. Фактичні обставини кримінального провадження та їх встановлення судом першої інстанції / І.І. Котубей // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. – 2014. – № 7. – С. 208-211.
6. Лукашкина Т.В. Доказывание как этап правоприменительного процесса / Т.В. Лукашкина // Актуальні проблеми доказування у кримінальному провадженні: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (27 листопада 2013 р., м. Одеса) / відпов. за випуск Ю.П. Аленін. – Одеса: Юридична література, 2013. – С. 30-36.
7. Пожар В.Г. Суб'єктивні та об'єктивні фактори в механізмі прийняття рішень у кримінальному судочинстві // Часопис Академії адвокатури України. – 2012. – №1 (14). // Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Chaau/2012-1/12pvguks.pdf>
8. Смирнов А.В. Разграничение понятий предмета доказывания и фактических оснований для принятия решений по уголовным делам / А.В. Смирнов // Вестник ЛГУ. Экономика, философия, право. Л.: ЛГУ, 1984. – Вып. 2. – С. 69-73.
9. Смирнов А.В. Достаточность фактических оснований уголовно-процессуальных решений / А.В. Смирнов // Правоведение. – 1983. – № 5. – С. 80 – 86.

ПИТАННЯ ЗАНЯТТЯ

1. Наукові концепції визначення підстав прийняття судового рішення у кримінальному процесі.
2. Характеристика обставин кримінального провадження, які є підставою прийняття судового рішення у кримінальному провадженні України. Предмет доказування в окремих видах кримінального провадження України. Локальний предмет доказування та межі

дослідження обставин кримінального провадження, які складають фактичні підстави прийняття судового рішення.3. Етапи (стадії) прийняття судових рішень у кримінальному судочинстві.

4. Характеристика першого етапу прийняття судового рішення – встановлення фактичних обставин кримінального провадження. Особливості встановлення фактичних обставин в окремих видах кримінального провадження та на окремих стадіях кримінального провадження України.
5. Процесуальний порядок ухвалення судового рішення у кримінальному провадженні України.
6. Структура судового рішення. Зміст вступної, описово-мотивувальної та резолютивної частин рішення.

Задача 1.

До районного суду надійшов обвинувальний акт з угодою про визнання винуватості. Як вбачається з обвинувального акту, Копаченка було притягнуто до кримінальної відповідальності за ч. 4 ст. 298 КК України за умисне незаконне руйнування об'єкту культурної спадщини з метою пошуку рухомих предметів, що походять із цих об'єктів.

Під час досудового розслідування підозрюваний визнав свою вину, висловлював щире каяття, повернув деякі речі, що були знайдені ним, дав зобов'язання поступово відшкодувати завдану шкоду. Між прокурором та підозрюваним було укладено угоду про визнання винуватості.

В підготовчє судове засідання з'явилися прокурор та обвинувачений Копаленко, від участі захисника обвинувачений відмовився.

Головуючий роз'яснив обвинуваченому його права, передбачені ч. 4 ст. 334 КПК України, запитав, чи зрозумілі йому ці права, чи добровільно він укладав угоду, чи не звертався він зі скаргами на дії та рішення прокурора чи слідчого. Обвинувачений відповів, що права йому зрозумілі, угоду він уклав добровільно, зі скаргами не звертався, та попросив швидше розглянути його справу. У суду (судді, який одноособово розглядав справу) виникли сумніви щодо того, що обвинувачений мав реальну змогу таким чином і за допомогою тих засобів, як записано у обвинувальному акті, завдати такі руйнування на археологічному об'єкті.

Чи повинен суд, ухвалюючи вирок на підставі угоди, з'ясувати фактичні обставини кримінального провадження?

Методичні вказівки (рекомендації)
для підготовки до практичного заняття за темою 2
«Загальна характеристика підстав та етапів прийняття
судових рішень у кримінальному провадженні України»

При з'ясуванні питання щодо *підстав прийняття судового рішення у кримінальному провадженні* України слід звернути увагу, що в юридичній літературі поширеною є концепція, відповідно до якої підстава прийняття процесуального рішення складається з двох елементів – *фактична підстава* та *правова (юридична) підстава*. Вважаємо, що виділення фактичної та юридичної (правової) підстав прийняття рішення є умовним, оскільки фактична підстава має правовий характер, тобто закріплена в нормах кримінального процесуального права, та по суті своєї є правовою, має правовий характер.

Аналіз юридичної літератури дозволяє дійти висновку, що серед вчених немає єдиного підходу до розуміння змісту як фактичних, так і юридичних підстав прийняття процесуального рішення. Так, одні вчені (П.А. Лупинська, Т.В. Лукашкіна, О.В. Смирнов та ін.) вважають, що фактичною підставою прийняття процесуального рішення є встановлені за допомогою доказів обставини (фактичні обставини, факти), які необхідні для прийняття певного рішення.

Інші вчені (В.С. Зеленецький, Н.В. Глинська та ін.) зазначають, що фактичною підставою прийняття процесуального рішення є «сукупність фактичних даних (доказів)» або «наявність достатніх доказів», яка свідчить про встановлення певних обставин.

Вважаємо, що докази (достатні докази) є не підставою прийняття процесуального рішення, а те, за допомогою доказів чого посадова особа, яка приймає процесуальне рішення, встановлює наявність чи відсутність фактів та обставин кримінального провадження. Саме встановлені обставини кримінального провадження і є підставою прийняття певного процесуального рішення, у тому числі судового рішення. Докази необхідні для обґрунтування процесуального рішення, що закріплено у ч. 3 ст. 370 КПК України: «обґрунтованим є рішення, ухвалене судом на підставі об'єктивно з'ясованих обставин, які підтверджені доказами, дослідженими під час судового розгляду та оціненими судом відповідно до ст. 94 КПК». Для прийняття більшості судових рішень наявність фактичних обставин повинна бути підтверджена доказами. Разом з тим, для прийняття окремих судових рішень взагалі непотрібно ніяких доказів. Зокрема, мова йде

про такі судові рішення, як ухвала про: відкладення судового засідання, відкриття апеляційного провадження, залишення апеляційної скарги без руху, її повернення або у відмові у відкритті апеляційного провадження та ін.

Що стосується характеристики правової (юридичної) підстави прийняття процесуального рішення, то деякі вчені (П.А. Лупинська) звертають увагу, що правова підстава прийняття процесуального рішення – це вказані в законі умови, за яких рішення може бути прийняте (гіпотеза, норми). Відповідність між правовою та фактичною підставою обумовлює законність рішення. Дану точку зору підтримують й інші вчені (зокрема, О.В. Капліна та ін.).

Вважаємо, що виділення вченими правової підстави прийняття судового рішення обумовлена тим, що судові рішення є видом правозастосовного акту, який пов'язано з реалізацією норм як матеріального права (у першу чергу, норм кримінального права), так і процесуального права.

Концепція, відповідно до якої підстава прийняття процесуального рішення складається з фактичного та правового (юридичного) елементів, хоча і домінує в юридичній літературі, однак не є єдиною. Деякі науковці (Я.С. Бондаренко, О.В. Смирнов, В.І. Чорнобук та ін.) виділяють три види (групи) підстав прийняття процесуального рішення: фактичну, правову та інформаційну.

Вважаємо, слід підтримати точку зору вчених (Л.М. Гуртієвої, Т.В. Лукашкіної, П.А. Лупинської, Х.Р. Тайлієвої та ін.), які зазначають, що підставою прийняття судового рішення є наявність чи відсутність зазначених в законі обставин (фактичних обставин, фактів). Даного висновку можна дійти, виходячи з аналізу ст. 75-79 КПК, ст. 177 КПК, ст. 284 КПК, ч. 3 ст. 314 КПК, ч. 3 ст. 370 КПК та ін. У положенням даних статей йде мова саме про наявність «обставин» або «фактичних обставин» як підстави прийняття певного судового рішення. Так, у ч. 3 ст. 370 КПК України зазначено, що «обґрунтованим є рішення, ухвалене судом на підставі об'єктивно з'ясованих обставин, ...».

Для прийняття більшості судових рішень наявність фактичних обставин повинна бути підтверджена доказами. Разом з тим, для прийняття окремих судових рішень взагалі непотрібно ніяких доказів. Зокрема, для прийняття рішення (ухвали) про: відкладення судового засідання, відкриття апеляційного провадження, залишення апеляційної скарги без руху, її повернення або у відмові у відкритті

апеляційного провадження та ін. *Більш докладно див.*: Гуртієва Л.М. Наукові концепції підстав прийняття судових рішень у кримінальному судочинстві / Л.М. Гуртієва // Молодий вчений. – 2016. – № 7 (34) липень. – С. 238-241.

При з'ясуванні питання *про характеристику обставин кримінального провадження, які є підставою прийняття судового рішення у кримінальному провадженні України*, необхідно звернути увагу на наступне. Перелік фактичних обставин, які необхідно встановити, залежить від виду судового рішення. Зазначимо, що фактичні обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні, закріплено у ч. 1 ст. 91 КПК України. У науці кримінального процесуального права (та в теорії доказів у кримінальному судочинстві) ці обставини називають предметом доказування. У ч. 1 ст. 91 КПК України закріплені обставини, які повинні бути встановлені (доказані) для правильного вирішення обвинувачення (вирішення кримінальної справи). Вони сформульовані в законі в загальному вигляді та стосуються будь-яких кримінальних правопорушень. Деякі особливості має предмет доказування в кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх та в кримінальних провадженнях щодо застосування примусових заходів медичного характеру, а також у кримінальному провадженні на підставі угод.

Так, предмет доказування у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх має більш деталізований характер. У провадженні щодо неповнолітніх необхідно разом з обставинами, передбаченими ст. 91 КПК, встановити ще й обставини, зазначені в ст. 485 КПК України. В провадженні щодо застосування примусових заходів виховного характеру відносно неповнолітніх, які вчинили суспільно-небезпечне діяння до досягнення віку кримінальної відповідальності, необхідно встановити обставини, визначені ст. 501 КПК України. (*Див.*: Гідулянова Є.М. Предмет доказування у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх, які не досягли віку, з якого можливе притягнення до кримінальної відповідальності / Є.М. Гідулянова // Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (15-16 травня 2015 р., м.Одеса): у 2 т. Т. 2 / відп. ред. М.В. Афанасьєва. – Одеса: Юридична література, 2015. – С. 322-324; Гідулянова Є.М. Обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх / Є.М. Гідулянова // Актуальні проблеми доказування

у кримінальному провадженні: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (27 листопада 2013 р., м. Одеса) / відпов. за випуск Ю.П. Аленін. – Одеса: Юридична література, 2013. – С.420-425 та ін.). У кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру обставини, що підлягають встановленню під час досудового розслідування, закріплені в ст. 505 КПК України. В судовому розгляді певним орієнтиром в цьому питанні є перелік питань, які містяться в ст. 513 КПК України.

Останнім часом в юридичній літературі набрало актуальності питання про *локальний предмет доказування*. Це пов'язано з тим, що в ході кримінального провадження виникає необхідність вирішувати деякі питання, для чого потрібно встановити певні обставини, зокрема, у зв'язку зі здійсненням слідчим суддею функції судового контролю. Так, розгляд слідчим суддею клопотання слідчого, прокурора про застосування до підозрюваного запобіжного заходу потребує встановлення наявності відповідних підстав (ст. 177 КПК). Отже, перелік тих обставин, які необхідно встановити для прийняття певних процесуальних рішень під час провадження, складає так званий локальний предмет доказування. *Більш докладніше про локальний предмет доказування див.:* Кримінально-процесуальне право України: Підручник / За заг. ред. Ю.П. Аленіна. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2009. – С. 239-241; Аленін Ю.П., Лукашкіна Т.В. Локальний предмет доказування в кримінальному процесі / Ю.П. Аленін, Т.В. Лукашкіна // Наук. вісник Дніпропетр. держ. ун-ту внутр. справ. – 2009. – № 4. – С. 222-228.

При вивченні питання щодо *етапів прийняття судових рішень у кримінальному провадженні України*, слід мати на увазі, що в юридичній літературі одні вчені (А.Д. Бойков, І.І. Капець, В.Г. Пожар та ін.) виділяють три етапи (стадії) прийняття процесуального рішення, інші вчені (П.С. Лупинська, Т.В. Лукашкіна, В.І. Чорнобук та ін.) – два етапи прийняття процесуального рішення.

Разом з тим, вважаємо, що ці розбіжності не мають принципового характеру. По суті прийняття судового рішення полягає в тому, щоб встановити фактичні обставини кримінального провадження; вибрати і проаналізувати норми права, встановити відповідність між нормативними умовами прийняття рішення та встановленими фактичними обставинами та сформулювати (скласти) відповідне рішення.

Виділяючи стадії, які проходить процес прийняття судового рішення, слід зазначити деяку умовність такого поділу. На практиці застосування права являє собою безперервний процес звернення то до фактів, то до норм права, якій все більше поглиблюється, коли на основі аналізу норм виникає необхідність більш глибоко досліджувати фактичні обставини кримінального провадження; аналіз же фактичних обставин примушує знову звернутися до норм, уточнити окремі юридичні питання і т.д. У той же час не лише можливо, але і необхідно розділяти правозастосовну діяльність на окремі етапи (стадії). Це дозволяє більш ґрунтовніше розглянути процес застосування права.

Отже, перший етап прийняття судового рішення включає *встановлення фактичних обставин кримінального провадження*, який здійснюється, зазвичай, шляхом збирання, перевірки та оцінки доказів (тобто доказування). Саме правильне встановлення фактичних обставин є передумовою прийняття законного та обґрунтованого судового рішення. У зв'язку з цим, законодавець повинен чітко врегулювати ряд питань. По-перше, в законі повинні бути чітко вказані обставини, які є підставою ухвалення того або іншого судового рішення; по-друге, повинні бути вказані суб'єкти, на яких покладається обов'язок (тягар) встановлення цих обставин; по-третє, повинні бути вказані засоби, за допомогою яких на різних етапах кримінального провадження можуть бути встановлені такі обставини. Після встановлення фактичних обставин кримінального провадження та з'ясування наявності відповідних умов слідчий суддя, суддя, суд ухвалює певне судове рішення.

Заняття № 3

Тема 3. Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії підготовчого провадження у кримінальному процесі України

Мета вивчення теми: формулювання у студентів теоретичних знань щодо підстав та порядку прийняття судових рішень на стадії підготовчого провадження у кримінальному процесі України та практичних навичок складання окремих судових рішень.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) знати види судових рішень стадії підготовчого провадження та підстави їх ухвалення у кримінальному провадженні України;
- 2) аналізувати законодавче закріплення підстав ухвалення судових рішень на стадії підготовчого провадження у кримінальному судочинстві України;
- 3) тлумачити та застосовувати норми матеріального та кримінального процесуального права, які визначають підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії підготовчого провадження у кримінальному судочинстві України

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти: 1, 3, 5, 6, 7, 11.

1. Інформаційний лист ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 05.10.2012 р. № 223-1446/0/4-12 «Про деякі питання порядку здійснення судового розгляду в судовому провадженні у першій інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/informacijni_listi.html
2. Інформаційний лист ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 03.10.2012 р. № 223-1430/0/4-12 «Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/informacijni_listi.html
3. Інформаційний лист ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 15.11.2012 р. № 223-1679/0/4-12 «Про деякі питання здійснення кримінального провадження на підставі угод» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/informacijni_listi.html
4. Інформаційний лист ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 05.14.2013 р. № 223-558/0/4-13 «Про доповнення до інформаційного листа Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 15.11.2012 № 223-1679/0/4-12 «Про деякі питання здійснення кримінального провадження на підставі угод» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/informacijni_listi.html
5. Постанова Пленуму ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11.12.2015 р. № 13 «Про практику здійснення судами

кримінального провадження на підставі угод» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://sc.gov.ua/ua/postanovi>

СУДОВА ПРАКТИКА:

1. Узагальнення ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ судової практики здійснення кримінального провадження на підставі угод від 22.01.2014 (текст) Текст Узагальнення надрукований у №28(1170) 12.07-18.07.2014 и №29 (1171) 19.07-25.07.2014 газети «Закон і Бізнес».

ДОДАТКОВА СПЕЦІАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ 3.

1. Вільгушинський М.Й. Погоджувальне правосуддя у кримінальній юстиції України: актуальні проблеми впровадження та застосування / М.Й. Вільгушинський, М.В. Сироткіна // Часопис цивільного і кримінального судочинства. – 2012. – № 6. – С. 97-112. // http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Chcks/2012_6/8wi.pdf
2. Гловюк І.В. Деякі аспекти доказування у кримінальному провадженні на підставі угод / І.В. Гловюк // Порівняльно-аналітичне право – № 3-1/2013. – С.343-346.
3. Гуртієва Л.М. Засоби збирання та перевірки доказів судом на стадії підготовчого провадження у кримінальному процесі України / Л.М. Гуртієва // Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»: збірник наукових статей. – Чернівці, 2015. – № 4. – С. 306-314.
4. Гуртієва Л.М. Аналіз положень ч. 2 ст. 110 КПК України щодо видів судових рішень / Л.М. Гуртієва // Правова держава. – 2016. – № 23. – С. 125-129.
5. Крушинський С.А. Проблеми подання доказів у стадії підготовчого провадження / С.А. Крушинський // Молодий вчений (Юридичні науки) – 2015. – № 2 (17). – С. 787-790.
6. Повзик Є.В. Актуальні питання ухвалення судового рішення за результатами розгляду угоди про визнання винуватості / Є.В. Повзик // Порівняльно-аналітичне право. – № 5. – 2015. – С. 288-291.
7. Тітко І.А. Захист інтересів учасників угод у кримінальному провадженні: питання теорії та практики / І.А. Тітко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. Випуск 28. Том3. – С. 128-133.

ПИТАННЯ ЗАНЯТТЯ

1. Загальна характеристика стадії підготовчого провадження у кримінальному судочинстві України: поняття, завдання, склад суду, засоби збирання та перевірки доказів
2. Види та класифікація судових рішень стадії підготовчого провадження у кримінальному судочинстві України.
3. Порядок, підстави та умови ухвалення вироку на підставі угоди під час підготовчого провадження. Зміст вироку на підставі угоди у кримінальному провадженні України.
4. Підстави прийняття ухвали про відмову в затвердженні угоди. Структура та зміст ухвали суду про відмову в затвердженні угоди.
5. Підстави та процесуальний порядок ухвалення рішення про закриття кримінального провадження на стадії підготовчого провадження. Структура та зміст ухвали суду про закриття кримінального провадження у підготовчому провадженні.
6. Підстави та порядок прийняття рішення про повернення обвинувального акту, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру прокурору, якщо вони не відповідають вимогам КПК України.

Задача 1.

Слідчий здійснював досудове розслідування щодо Грабового, якому було повідомлено про підозру у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 121 КК України (умисне тяжке тілесне ушкодження). Тілесні ушкодження Грабовий заподіяв своєму двоюрідному брату, з яким у них виникла сварка, коли вони разом пиячили. Під час досудового розслідування підозрюваний та потерпілий примирилися та уклали угоду про примирення, в угоді було зазначено, що підозрюваний відшкодував завдану потерпілому шкоду (сплатив лікування та додаткове харчування, а також придбав путівку до санаторію). Підозрюваний та потерпілий не оспорювали кваліфікацію та фактичні обставини. Враховуючи наявність пом'якшуючих обставин (щире каяття підозрюваного, добровільне відшкодування шкоди), сторони угоди узгодили покарання – чотири роки позбавлення волі та звільнення від покарання з випробуванням з іспитовим строком – два роки.

Слідчий склав обвинувальний акт, який був затверджений прокурором, та разом з угодою про примирення направив його до суду.

Яке рішення необхідно буде ухвалити у підготовчому провадженні? Складіть проект рішення.

Задача 2.

17-річного Огиденка притягнуто до кримінальної відповідальності за заподіяння середньої тяжкості тілесних ушкоджень (ч. 1 ст. 122 КК) своєму однолітку Савченку. Під час досудового розслідування підозрюваний висловлював щире каяття, його батьки відшкодували завдану шкоду (вартість пошкодженого одягу, лікування). Одержавши згоду підозрюваного та його законного представника, прокурор склав клопотання про звільнення Огиденка від кримінальної відповідальності за підставою, передбаченою ч. 1 ст. 97 КК України. Потерпілий та його законні представники не заперечували проти звільнення підозрюваного за даною підставою.

Клопотання направлено до суду та розглядається у підготовчому провадженні. Захисник Огиденка висловив думку про те, що звільнити його підзахисного слід в зв'язку із зміною обстановки, внаслідок чого підозрюваний перестав бути суспільно небезпечною особою (тобто за підставою, передбаченою ст. 48 КК). Він надав довідку про те, що Огиденко, який побився з потерпілим через тривалі неприязні стосунки, вступив до коледжу в іншому місті, де мешкають його родичі, що здійснюватимуть за ним нагляд.

Яким повинно бути рішення суду (вважатимемо, що аргументи, наведені захисником, заслуговують на увагу)?

Методичні вказівки (рекомендації) для підготовки до практичного заняття за темою 3 «Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії підготовчого провадження у кримінальному процесі України»

При вивченні питання щодо загальної характеристики стадії підготовчого провадження у кримінальному судочинстві України необхідно мати на увазі, що **підготовче провадження** – друга стадія кримінального процесу, яка починається з моменту надходження та реєстрації в суді обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру або клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності та закінчується прийняттям одного з підсумкових рішень:

- 1) вироку на підставі угоди (ст. 475 КПК), вироку за результатами спрощеного провадження щодо кримінальних проступків (ч. 1 ст. 381 КПК, ч. 2 ст. 382 КПК);
- 2) ухвали про відмову в затвердженні угоди та повернення кримінального провадження прокурору для продовження досудового розслідування;

- 3) ухвали про закриття кримінального провадження у випадку встановлення підстав, передбачених пунктами 4-8 ч. 1 або ч. 2 ст. 284 КПК України;
- 4) ухвали про повернення обвинувального акту, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру прокурору, якщо вони не відповідають вимогам КПК України;
- 5) ухвали про призначення судового розгляду.

Завданнями даної стадії є:

- 1) перевірка наявності підстав для призначення судового розгляду, а за певних умов – остаточне вирішення матеріалів кримінального провадження (зокрема, в ситуаціях ухвалення вироку на підставі угоди (ст. 475 КПК), вироку за результатами спрощеного провадження щодо кримінальних проступків (ч. 1 ст. 381 КПК, ч. 2 ст. 382 КПК) або звільнення особи від кримінальної відповідальності);
- 2) вирішення питань, пов'язаних з підготовкою до судового розгляду (ч. 1 та ч. 2 ст. 315 КПК, ст. 317 КПК), при наявності підстав для призначення судового розгляду;
- 3) розгляд скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого та прокурора, що передбачено ч. 2 та ч. 3 ст. 303 КПК України. Тобто розгляд скарг на: а) рішення, дії чи бездіяльність слідчого та прокурора, які не є предметом розгляду слідчим суддею під час досудового розслідування (ч. 2 ст. 303 КПК); б) розгляд скарг на рішення прокурора, слідчого про відмову у визнанні потерпілим (п. 5 ч. 1 ст. 303 КПК, ч. 3 ст. 303 КПК); в) розгляд скарг на рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора при застосуванні заходів безпеки (п. 6 ч. 1 ст. 303 КПК, ч. 3 ст. 303 КПК). Розгляд заперечень на ухвалу слідчого судді, яка не підлягає оскарженню (ч. 3 ст. 309 КПК);
- 4) розгляд клопотань про: обрання, зміну чи скасування заходу забезпечення кримінального провадження, в тому числі запобіжного заходу (ч. 3 ст. 315 КПК); відкладення або зупинення судового провадження, звільнення від кримінальної відповідальності (ч. 4 ст. 286 КПК) та ін.

Склад суду на стадії підготовчого провадження. Підготовче провадження здійснюється судом в тому ж складі, в якому його має розглянути суд першої інстанції в судовому розгляді відповідно до ст. 31 КПК України. Судове провадження щодо розгляду клопотання

про застосування примусових заходів медичного характеру здійснюється суддею лише одноособово (ст. 512 КПК).

Визначення судді здійснюється згідно зі ст. 35 КПК України автоматизованою системою документообігу суду під час реєстрації відповідних матеріалів кримінального провадження з обов'язковим врахуванням положень статей 75, 76 КПК України (обставин, що включають участь судді в кримінальному провадженні).

Класифікацію судових рішень стадії підготовчого провадження можна проводити за різними підставами.

Так, зокрема, *за суб'єктами прийняття* виділяють судові рішення судді, суду;

- *за функціональним призначенням* судові рішення можна класифікувати на: а) початкові (ухвала про призначення підготовчого судового засідання); б) проміжні (зокрема, ухвала про відкладення судового засідання, ухвала про зупинення судового засідання, ухвала про застосування запобіжного заходу, подання про направлення за підсудністю та ін.); в) підсумкові (вирок на підставі угоди (ст. 475 КПК), вирок за результатами спрощеного провадження щодо кримінальних проступків (ч. 1 ст. 381 КПК, ч. 2 ст. 382 КПК), ухвала про відмову в затвердженні угоди та повернення кримінального провадження прокурору для продовження досудового розслідування; ухвала про закриття кримінального провадження у випадку встановлення підстав, передбачених пунктами 4-8 ч. 1 або ч. 2 ст. 284 КПК України; ухвала про повернення обвинувального акту, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру прокурору, якщо вони не відповідають вимогам КПК України; ухвала про призначення судового розгляду);
- *за складом суб'єктів*, які приймають судові рішення – одноособові та колегіальні;
- *за формою вираження рішення* оформлюють у вигляді ухвали, вироку, подання.

Крім того, судові рішення можна класифікувати на: а) судові рішення, які можуть бути оскаржені (зокрема, вирок на підставі угоди, з підстав передбачених законом, ухвала суду про закриття кримінального провадження (ч. 9 ст. 284 КПК, ч. 5 ст. 288 КПК) та б) судові рішення, які не можуть бути оскаржені (зокрема, ухвала про відмову у затвердженні угоди).

При вивченні питання про **процесуальний порядок, підстави та умови ухвалення вироку на підставі угоди** необхідно мати на увазі наступне.

Кримінальне провадження на підставі угод під час підготовчого провадження здійснюється у порядку, передбаченому гл. 35 КПК України, та з урахуванням положень гл. 27 КПК України в частині, що не суперечить попередньому. Крім того, суд повинен керуватися положенням, які викладені у інформаційних листах ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ.

При вирішенні питання про ухвалення угоди обов'язкова участь сторін угоди, інші учасники судового провадження повідомляються про судові засідання, але їх відсутність не є перешкодою для розгляду угоди (ч. 2 ст. 474 КПК). Крім того, обов'язковою є участь прокурора.

Гарантією законності та обґрунтованості вироку на підставі угоди є чітке закріплення у КПК України обставин, які є підставою та умовою його ухвалення. Разом з тим, законодавець не закріпив у єдиній статті КПК України перелік обставин, які є підставою ухвалення вироку на підставі угоди. Відповідно до ч. 7 ст. 474 КПК України суд перевіряє угоду на відповідність вимогам КПК та/або закону. Суд відмовляє в затвердженні угоди, якщо:

- 1) умови угоди суперечать вимогам КПК та/або закону, в тому числі допущена неправильна правова кваліфікація кримінального правопорушення, яке є більш тяжким ніж те, щодо якого передбачена можливість укладення угоди;
- 2) умови угоди не відповідають інтересам суспільства;
- 3) умови угоди порушують права, свободи чи інтереси сторін або інших осіб;
- 4) існують обґрунтовані підстави вважати, що укладення угоди не було добровільним, або сторони не примирилися;
- 5) очевидна неможливість виконання обвинуваченим взятих на себе за угодою зобов'язань;
- 6) відсутні фактичні підстави для визнання винуватості.

Вирішуючи питання щодо підстав ухвалення вироку на підставі угоди, вважаємо, слід пам'ятати, що вирок на підставі угоди є обвинувальним вироком, а підставою для ухвалення обвинувального вироку є встановлені за допомогою доказів фактичні обставини про те, що подія злочину мала місце, вона містить склад злочину, вчинив це діяння обвинувачений і він винний у вчиненні цього злочину.

Крім того, при з'ясуванні питання про підстави ухвалення вироку на підставі угоди, слід виходити із загального поняття предмету доказування як обставин, встановлення (доказування) яких необхідно для правильного вирішення кримінального провадження (кримінальної справи) (ч. 1 ст. 91 КПК). У ч. 1 ст. 91 КПК України закріплені обставини, які повинні бути встановлені (доказані) для правильного вирішення обвинувачення (вирішення кримінальної справи). Вони сформульовані в законі в загальному вигляді та стосуються будь-яких кримінальних правопорушень. Деякі особливості має предмет доказування у кримінальному провадженні на підставі угод.

Уявляється, що суд при ухваленні вироку на підставі угоди повинен з'ясувати наявність встановлених (доказаних) обставин, які підлягають доказуванню (ч. 1 ст. 91 КПК) з врахуванням умов укладення угоди (ст. 469 КПК, ст. 470 КПК, ч. 6 ст. 474 КПК), тобто мова йде про особливості предмету доказування у кримінальному провадженні на підставі угод, та відповідність угоди вимогам ст. 472 КПК України.

Звернемо увагу, що засоби перевірки доказів, які підтверджують наявність підстав та умов ухвалення вироку на підставі угоди, у КПК України чітко не врегульовані.

У ч. 6 ст. 474 КПК України зазначено, що для з'ясування добровільності укладення угоди суд має право витребувати документи, а також викликати в судове засідання осіб та опитувати їх.

По-перше, незрозуміло, чому законодавець застосував термін «опитати», а не «допитати», оскільки відповідно до ч. 1 ст. 134 КПК суд здійснює судовий виклик з метою забезпечення явки особи, у тому числі для отримання показань, а показання можуть бути надані при допиті (ч. 1 ст. 95 КПК). Крім того, результати опитування не є джерелом доказів. Докази, зокрема, показання можуть бути отримані під час допиту (ч. 1 ст. 94 КПК).¹ У зв'язку з цим, вважаємо за необхідне на законодавчому рівні закріпити повноваження суду

¹ На це справедливо звертали увагу деякі вчені. Див., зокрема: Гуртієва Л.М. Засоби збирання та перевірки доказів судом на стадії підготовчого провадження у кримінальному процесі України / Л.М. Гуртієва // Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»: збірник наукових статей. – Чернівці, 2015. – № 4. – С. 307-308; Кучинська О.П., Іскандерова Г.Т. Процесуальний порядок провадження на підставі угоди про визнання винуватості / О.П. Кучинська, Г.Т. Іскандерова // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Випуск 5. Том 2., – 2013. – С. 106; Повзик Є.В. Актуальні питання ухвалення судового рішення за результатами розгляду угоди про визнання винуватості / Є.В. Повзик // Порівняльно-аналітичне право. – № 5. – 2015. – С. 288 та ін.

щодо проведення допиту як за власної ініціативи, так й за клопотанням сторін.

По-друге, відповідно до ч. 6 ст. 474 КПК України, вказані засоби перевірки доказів можуть бути застосовано тільки для з'ясування добровільності укладення угоди. Разом з тим, вважаємо, що суд повинен мати право витребувати будь-які документи та речі, які мають значення для прийняття рішення (у тому числі матеріали досудового розслідування, які були відкриті іншої стороні (ст. 290 КПК). Звернемо увагу, що у п. 4 (абз. 3) інформаційного листа ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 15.11.2012 р. № 223-1679/0/4-12 «Про деякі питання здійснення кримінального провадження на підставі угод» зазначена можливість суду витребувати документи, подані сторонами під час досудового розслідування, а у п. 15 (абз. 1) постанови Пленуму ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11.12.2015 р. № 13 «Про практику здійснення судами кримінального провадження на підставі угод» зазначено, що суд «вправі витребувати документи, подані сторонами під час досудового розслідування, а також інші матеріали досудового розслідування».

Таким чином, повноваження суду щодо витребування документів та речей, які мають значення для кримінального провадження, повинні бути закріплені на законодавчому рівні. На це справедливо звертають увагу деякі науковці (І.В. Гловюк, Л.М. Гуртієва, С.А. Крушинський, Є.В. Повзик, О.П. Шминдрук та ін.). Крім того, уявляється доцільним на законодавчому рівні закріпити такі засоби перевірки доказів як: огляд речей та документів, які мають значення для кримінального провадження; отримання (прийняття) документів та речей від сторін угоди та інших учасників судового засідання; допит.

При вивченні питання про *підстави ухвалення рішення про закриття кримінального провадження на стадії підготовчого провадження* слід звернути увагу на наступне. Відповідно до п. 2 ч. 3 ст. 314 КПК України одним з підсумкових рішень стадії підготовчого провадження є ухвала про закриття кримінального провадження з підстав, передбачених пунктами 4-8 ч. 1 або ч. 2 ст. 284 КПК:

- набрав чинності закон, яким скасована кримінальна відповідальність за діяння, вчинене особою (п. 4 ч. 1 ст. 284 КПК);
- помер підозрюваний, обвинувачений, крім випадків, якщо провадження є необхідним для реабілітації померлого (п. 5 ч. 1 ст. 288 КПК);

- існує вирок по тому самому обвинуваченню, що набрав законної сили, або постановлена ухвала суду про закриття кримінального провадження по тому самому обвинуваченню (п. 6 ч. 1 ст. 284 КПК);
- потерпілий, а у випадках, передбачених КПК, його представник відмовився від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення (п. 7 ч. 1 ст. 284 КПК);
- стосовно кримінального правопорушення, щодо якого не отримано згоди держави, яка видала особу (п. 8 ч. 1 ст. 284 КПК);
- у зв'язку зі звільненням особи від кримінальної відповідальності (п. 1 ч. 2 ст. 284 КПК);
- якщо прокурор відмовився від підтримання державного обвинувачення, за винятком випадків, передбачених КПК (п. 2 ч. 2 ст. 284 КПК);
- досягнуто податковий компроміс у справах про кримінальні правопорушення, передбачені статтею 212 КК України (укло- нение от уплаты налогов, сборов, синіх обязательних платежей), відповідно до підрозділу 9-2 розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України (п. 3 ч. 2 ст. 284 КПК).

Законодавець закріплення деяких підстав закриття кримінального провадження на даній стадії кримінального процесу викликає зауваження. Так, зокрема, в якому порядку прокурор може відмовитись від підтримання державного обвинувачення (п. 2 ч. 2 ст. 284 КПК)? На даному етапі кримінального провадження обвинувачення не є предметом розгляду та вирішення, питання щодо винуватості особи вирішується (точніше – констатується) тільки при ухваленні вироку на підставі угоди.

В ситуації, коли розглядається клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності, суд здійснює провадження в порядку, передбаченому ст. 288 КПК України, та ухвалює рішення про закриття кримінального провадження та звільнення підозрюваного від кримінальної відповідальності. У тих випадках, коли суд установить, що клопотання є необґрунтованим, він своєю ухвалою відмовляє в задоволенні клопотання та повертає клопотання прокурору для здійснення провадження в загальному порядку.

Підстави та порядок повернення обвинувального акту, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру прокурору. Установивши, що обвинувальний акт,

клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру прокурору не відповідають вимогам КПК України, суд повертає зазначені документи прокурору. У п. 3 ч. 3 ст. 314 КПК України не передбачена можливість суду повернути прокурору клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності, але відповідно до ст. 288 КПК України таке клопотання також може бути повернено прокурору.

В інформаційному листі ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 03.10.2012 р. № 223-1430/0/4-12 «Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» зазначено, що суд повертає обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів виховного або медичного характеру прокурору, якщо вони не відповідають вимогам статей 291, 292 КПК України: зокрема, якщо ці документи містять положення, що суперечать одне одному; у документах наведено недопустиму натуралізацію опису злочину; вони не підписані слідчим (крім випадків, коли прокурор склав їх самостійно) чи не затверджені прокурором; до них не долучено передбачені законом додатки. Про повернення матеріалів кримінального провадження (обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру) прокурору суд постановляє відповідну ухвалу. Такою ухвалою суд зобов'язує прокурора усунути виявлені недоліки протягом визначеного ним розумного строку, який має бути достатнім для виправлення допущених недоліків. Ухвала негайно направляється прокурору для усунення зазначених у ній недоліків обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру або для долучення необхідних додатків тощо.

Заняття № 4.

Тема 3. Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії підготовчого провадження у кримінальному процесі України

Мета вивчення теми: формулювання у студентів теоретичних знань щодо підстав та порядку прийняття судових рішень на стадії

підготовчого провадження у кримінальному процесі України, а також практичних навичок складання окремих видів судових рішень.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) знати види судових рішень стадії підготовчого провадження та підстави їх ухвалення у кримінальному провадженні України;
- 2) аналізувати законодавче закріплення підстав прийняття судових рішень на стадії підготовчого провадження у кримінальному судочинстві України;
- 3) тлумачити та застосовувати норми матеріального та кримінального процесуального права, які визначають підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії підготовчого провадження;
- 4) обґрунтовувати та мотивувати судові рішення, які можуть бути ухвалені на стадії підготовчого провадження у кримінальному судочинстві України.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти: 1, 3, 5, 7, 11.

1. Інформаційний лист ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 05.10.2012 р. № 223-1446/0/4-12 «Про деякі питання порядку здійснення судового розгляду в судовому провадженні у першій інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/informacijni_listi.html
2. Інформаційний лист ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 03.10.2012 р. № 223-1430/0/4-12 «Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/informacijni_listi.html

ДОДАТКОВА СПЕЦІАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ 4.

1. Гуртієва Л.М. Засоби збирання та перевірки доказів судом на стадії підготовчого провадження у кримінальному процесі України / Л.М. Гуртієва // Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»: збірник наукових статей. – Чернівці, 2015. – № 4. – С. 306-314.
2. Гуртієва Л.Н. Законодательное закрепление оснований отложения уголовного производства судом первой инстанции в новом

УПК України / Л.Н. Гуртієва // Юридичний вісник. – 2013. – № 1. – С. 87-93.

3. Крушинський С.А. Проблеми подання доказів у стадії підготовчого провадження / С.А. Крушинський // Молодий вчений (Юридичні науки) – 2015. – № 2 (17). – С. 787-790.
4. Сиза Н.П. Підстави та порядок направлення кримінального провадження з одного суду до іншого / Н.П. Сиза // Часопис цивільного і кримінального судочинства. – 2013. – № 1. – С. 126-133. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Checks_2013_1_21.

ПИТАННЯ ЗАНЯТТЯ

1. Підстави та порядок призначення судового розгляду на підставі обвинувального акту, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру. Зміст ухвали про призначення судового розгляду.
2. Прийняття судом рішень, пов'язаних з підготовкою до судового розгляду.
3. Підстави та порядок прийняття судом рішення про направлення обвинувального акту, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру до відповідного суду для визначення підсудності.
4. Підстави та порядок прийняття рішення про відкладення судового засідання та стадії підготовчого провадження.
5. Підстави та порядок прийняття рішення про зупинення судового провадження на стадії підготовчого провадження у кримінальному судочинстві України.

Задача 1.

19 червня 2015 року до суду надійшов обвинувальний акт щодо Сумського, який обвинувачується у розбійному нападі, поєднаному із заподіянням тяжких тілесних ушкоджень (ч. 4 ст. 187 КК). В даному провадженні 28 квітня (того ж року) слідчий суддя обрав запобіжний захід у вигляді тримання під вартою.

25 червня 2015 року суд провів підготовче судове засідання за участю сторін. Сторони вважали, що перешкод для призначення справи до розгляду по суті немає, висловили свої думки з приводу того, які докази вони вважають за необхідне дослідити в судовому розгляді. Клопотань з приводу запобіжного заходу сторони не заявляли.

Чи повинен суд вирішити питання про запобіжний захід щодо обвинуваченого? Сформулюйте рішення.

Інший варіант: в підготовчому провадженні захисник Сумського звернувся з клопотанням про направлення провадження за підсудністю в інший районний суд. Суд вважає, що клопотання підлягає задоволенню.

Хто та яким чином повинен буде вирішити питання про заповіжний захід за відсутності клопотання сторін?

Задача 2.

В Приморському районному суді здійснюється підготовче провадження щодо Манєєва, який обвинувачується у порушенні правил безпеки дорожнього руху (ч. 3 ст. 286 КК). Захисник обвинуваченого звернувся до суду з клопотанням про направлення провадження за підсудністю до Маліновського районного суду в зв'язку з тим, що злочин, в якому обвинувачується Манєєв, вчинений на території Маліновського району.

Прокурор не заперечував проти направлення матеріалів за підсудністю.

Яке рішення повинен ухвалити суд, переконавшись, що подія, в зв'язку з якою здійснювалось провадження, мала місце на території Маліновського району.

Складіть проект ухвали суду.

Задача 3.

У місцевий суд надійшов обвинувальний акт, реєстр матеріалів досудового розслідування та розписка обвинуваченої Матюшиної, яку притягнуто до кримінальної відповідальності по ч. 2 ст. 365 КК України (перевищення влади або службових повноважень). Попереднє судове засідання було призначено на 15 березня, в засідання обвинувачена не з'явилась, а її чоловік надав суду довідку про те, що 14 березня Матюшину було ушпиталено в реанімаційне відділення лікарні з інфарктом міокарда, стан її оцінюється як тяжкий.

Яке рішення доцільно ухвалити суду?

Задача 4.

До районного суду прокурор направив обвинувальний акт щодо Мазурка, який обвинувачується у замаху на крадіжку, поєднану з проникненням до житла (ч. 3 ст. 15, ч. 3 ст. 185 КК). Одночасно до суду надійшла скарга Власниковича, який просить визнати його потерпілим у справі Мазурка, оскільки обвинувачений мав намір

вчинити крадіжку у його квартирі. Як зазначає скаржник, 18 січня (в день, коли було вчинено замах на крадіжку) він випадково залишився вдома через хворобу, хоч зазвичай в такий час перебуває на роботі. Він почув, як хтось відчинив двері, а потім увійшов до оселі. Сховавшись за дверима, він несподівано для чоловіка, який увійшов, накинувся на нього та затримав його. Підійшли сусіди. Власниковича, завдяки чому вони утримували затриманого до приїзду працівників поліції. Втім у визнанні Власниковича потерпілим слідчим, який здійснював досудове розслідування та прокурором, що здійснював нагляд у цьому провадженні, було відмовлено на тій підставі, що реальної шкоди йому не було завдано. Скаржник стверджує, що, поперше, обвинувачений пошкодив замок у дверях, який коштує 5 тис. грн., по-друге, йому було завдано моральної шкоди, через хвилювання, викликане діями Мазурка, він зазнав серцевого нападу, був вимушений лікуватися. До слідчого судді зі скаргою на відмову у визнанні його потерпілим Власникович не звертався.

Чи підлягає розгляду така скарга у підготовчому провадженні? Яке рішення за скаргою слід буде ухвалити?

Заняття № 5.

Тема 4. Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України

Мета вивчення теми: формулювання у студентів теоретичних знань про підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії судового розгляду у кримінальному процесі України та практичних навичок складання окремих видів судових рішень.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) знати види судових рішень стадії судового розгляду та підстави їх ухвалення у кримінальному провадженні України;
- 2) аналізувати законодавче закріплення підстав прийняття судових рішень на стадії судового розгляду у кримінальному судочинстві України;

- 3) тлумачити та застосовувати норми матеріального та кримінального процесуального права, які визначають підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України;
- 4) обґрунтовувати та мотивувати судові рішення, які можуть бути ухвалені на стадії судового розгляду у кримінальному судочинстві України.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти: 1, 2, 3, 5, 6, 7.

1. Інформаційний лист ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 05.10.2012 р. № 223-1446/0/4-12 «Про деякі питання порядку здійснення судового розгляду в судовому провадженні у першій інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/informacijni_listi.html

ДОДАТКОВА СПЕЦІАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ 4.

1. Гуртиева Л.Н. Законодательное закрепление оснований отложения уголовного производства судом первой инстанции в новом УПК Украины / Л.Н. Гуртиева // Юридичний вісник. – 2013. – № 1. – С. 87-93.
2. Гуртиева Л.Н. Законодательное закрепление оснований приостановления уголовного производства судом первой инстанции в новом УПК Украины / Л.Н. Гуртиева // Актуальні проблеми держави та права: Збірник наукових праць. Вип. 69 / Голов. ред. С.В. Кивалов; відп. за вип. В.М. Дрьомін – Одеса: Юридична література, 2013. – С. 112-121.
3. Кучинська О.П., Єні О.В. Відкладення розгляду справи та перерва у судовому засіданні як фактори, що впливають на оперативність розгляду кримінальної справи // Часопис Академії адвокатури України – # 9 (4'2010). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nhuv.gov.ua/e-journals/Chaau/2010-4/10_koprks.pdf
4. Лукашкіна Т.В. Роль суду в доказуванні у кримінальному процесі (за проектом КПК) // Правове життя сучасної України: матеріал. Міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (Одеса, 20-21 квітня 2012 р.) Т. 2 / відп. за випуск д.ю.н. В.М. Дрьомін / Націон. ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса: Фенікс, 2012. – С. 401-403.

5. Сеньков А.А. Отложение и приостановление судебного разбирательства как общие условия: автореф. дис. на соискание учёной степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Уголовный процесс и криминалистика; судебная экспертиза». – Челябинск, 2011 // [Электронный ресурс]. – Режим доступа <http://www.dissercat.com/content/otlozhenie-i-priostanovlenie-sudebnogo-razbiratelstva-kak-obshchie-usloviya#ixzz2DhRV3fkl>

ПИТАННЯ ЗАНЯТТЯ

1. Загальна характеристика стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України: поняття, завдання, склад суду, процесуальний порядок (частини судового розгляду).
2. Види та класифікація судових рішень стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України.
3. Судові рішення, які приймає суд у підготовчій частині судового розгляду у кримінальному провадженні України.
4. Проміжні судові рішення, які забезпечують процес доказування в судовому розгляді. Засоби встановлення фактичних обставин кримінального провадження на стадії судового розгляду (Способи збирання та перевірки доказів).
5. Підстави та порядок ухвалення рішення про відкладення судового засідання у кримінальному судочинстві України.
6. Підстави та порядок ухвалення рішення про зупинення судового провадження у кримінальному судочинстві України.
7. Вирішення питання про запобіжний захід на стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України.
8. Судові рішення про зміну порядку судового розгляду. Випадки, коли суд приймає рішення про зміну порядку судового розгляду.

Задача 1.

Суд розглядав по суті кримінальне провадження щодо Щура, який обвинувачується у вчиненні злочину, передбаченого ч. 4 ст. 296 КК (хуліганство, вчинене із застосуванням предмету, заздалегідь заготовленого для нанесення тілесних ушкоджень).

В судовому засіданні обвинувачений пояснював, що він «чув якісь голоси, які попереджали його про небезпеку, тому він взяв у дворі палицю, загострив її для захисту від когось, хто мав намір на нього напасти. Коли він вийшов у двір, якісь люди на нього напали, він почав захищатись». Далі обвинувачений сказав, що він мабуть

знаходився у хворобливому стані, який був викликаний довготривалим зловживанням алкоголем. Прокурор надав довідку з психоневрологічного диспансеру про те, що на обліку там обвинувачений не знаходився. Прокурор також запитав обвинуваченого, чому під час досудового розслідування той в своїх показаннях взагалі заперечував факт здійснення певних дій, стверджував, що він знаходився вдома, нікого не чіпав. Обвинувачений пояснив, що на той момент він нічого на пам'ятав.

Суд, пославшись на п. 2 ч. 2 ст. 332 КПК України та на ст. 509 КПК України своєю ухвалою залучив експертів та доручив їм проведення психіатричної експертизи для встановлення психічного стану обвинуваченого на момент вчинення ним суспільно небезпечного діяння та в період здійснення кримінального провадження.

З одержаного висновку експертів вбачається, що на момент вчинення суспільно небезпечного діяння Щур знаходився у стані гострого алкогольного психозу (біла гарячка), розвиток якого був спровокований тривалим зловживанням алкогольними напоями, супроводжувався численними галюцинаціями. Внаслідок такого тимчасового розладу психічної діяльності він під час вчинення суспільно небезпечного діяння не міг усвідомлювати свої дії та керувати ними. Такий стан є недовготривалим, одужання настає досить швидко та різко. На момент здійснення судового розгляду Щур не потребує застосування примусових заходів медичного характеру, йому запропоновано пройти курс лікування від алкоголізму. Брати участь у процесуальних діях він спроможний.

Висновок експертів, перевірений судом, сумнівів щодо його достовірності не викликає.

Яке рішення слід ухвалити суду в зв'язку з одержаним висновком?

Задача 2.

Бойченко обвинувачується у вчиненні розбою, спрямованого на заволодіння майном у великих розмірах та поєднаного із заподіянням тяжких тілесних ушкоджень (ч. 4 ст. 187 КК). Обвинувачений заперечував свою провину, стверджував, що він не вчиняв цей злочин, наявність у нього деяких речей, які були викрадені у потерпілого, пояснював тим, що виграв їх у карти у свого знайомого, адреси якого та прізвища він не знає. Потерпілий не бачив особу, яка вчинила напад, бо йому були завдані пошкодження, від яких він втратив свідомість.

Допитаний в судовому засіданні свідок Прозоров стверджував, що він бачив, як Бойченко виходив з оселі потерпілого в той час, коли було здійснено розбійний напад, незважаючи на те, що було темно. Обвинувачений вислухав показання свідка та задав йому питання, де знаходився свідок в той момент, коли він начебто бачив людину, що виходила з дому потерпілого. Після відповіді свідка обвинувачений пояснив, що він знає місцевість, де відбувалися розглядувані події, і переконаний, що свідок взагалі з того місця, де він знаходився, не міг бачити будинок потерпілого.

Чи має суд можливість (та необхідність) перевірити показання свідка на стадії судового розгляду?

Задача 3.

Мардарова було притягнуто до кримінальної відповідальності за умисне вбивство (ч.1 ст. 115 КК). Під час досудового розслідування слідчий допитав як свідка Глазова, який пояснював, що він був очевидцем вбивства, намагався затримати Мардарова, але той втік. Оскільки вони були раніше знайомі, свідок впізнав Мардарова, якого він добре розгледів. Підозрюваний свою вину заперечував, казав, що Глазов помиляється.

В судове засідання свідок Глазов був викликаний, але не з'явився, встановлено, що він був учасником дорожньо-транспортної пригоди, отримав тяжкі ушкодження, перебуває у лікарні, допит його буде не можливий протягом досить тривалого часу.

Прокурор запропонував розглянути справу у відсутності свідка, вважає, що є інші докази (непрямі).

Захисник наполягає на тому, що без даного свідка не можна розглянути справу, має намір провести перехресний допит свідка, пропонує зупинити провадження до одужання свідка.

Яке рішення повинен ухвалити суд?

Задача 4.

Суд першої інстанції здійснює судовий розгляд у кримінальному провадженні щодо Сатановського, який обвинувачується у незаконному виготовленні наркотичних засобів, вчиненому повторно (ч. 2 ст. 309 КК). Розглядає справу суд в складі судді Хабарова, обвинувачення підтримує прокурор Семенов. Обвинувачений заявив відвід судді та прокурору, вважає, що вони не можуть бути неупередженими, оскільки два роки тому суддя Хабаров вже розглядав щодо нього

справу за аналогічним обвинуваченням, обвинувачення підтримував прокурор Семенов; тоді він запевняв суд, що більше ніколи не буде виготовляти наркотики, суд обрав покарання, не пов'язане з позбавленням волі.

Хто, в якому порядку, в якій послідовності повинен розглянути заяву про відвід судді та прокурора? Як слід вирішити заяву про відвід?

Задача 5.

В районному суді розглядається кримінальна справа щодо Погосяна, який обвинувачується по ч. 3 ст. 185 КК (крадіжка, вчинена повторно, поєднана з проникненням в житло). Обвинувачений себе винним не визнавав, стверджував, що він крадіжку не вчиняв, наявність своїх відбитків пальців в оселі потерпілих (подружжя Комлевих) пояснював тим, що вони були знайомі, його запрошували для ремонту побутової техніки, це було за кілька днів до крадіжки. В квартирі, яку наймав Погосян, було знайдено золотий ланцюжок, що належав Комлеву, обвинувачений розповів, що Комлев взяв у нього гроші, залишив ланцюжок як заставу. Гроші потерпілий брав потай від дружини. Допитаний в судовому засіданні потерпілий Комлев стверджував, що він золотий ланцюжок у Погосяна не залишав, цей ланцюжок був викрадений з його оселі разом з іншими цінними речами та грошима. Заперечуючи потерпілому, Погосян заявив, що в той час, коли Комлев приходив до нього, в іншій кімнаті у нього знаходилась знайома жінка, яка може це підтвердити. Оскільки Погосян знаходився під вартою, а від участі захисника він відмовився, то він не може забезпечити участь цього свідка, прізвища жінки він не пам'ятає, але знає, де можна її знайти.

Суд вважає, що є необхідність перевірити твердження обвинуваченого. *Яким чином доцільно було б діяти суду, яке ухвалити рішення?*

Задача 6.

Янчук притягнутий до кримінальної відповідальності за ч. 3 ст. 262 КК України (розбій з метою викрадення вогнепальної зброї). Як джерела доказів, надані стороною обвинувачення, у провадженні були: протокол обшуку, проведеного в будинку обвинуваченого (під час обшуку було виявлено та вилучено три пістолети ТТ); висновок експерта про те, що вилучена зброя придатна до стрільби; висновок

експерта про те, що відбитки пальців, виявлені на одному з пістолетів, належать Янчуку.

В судовому засіданні захисник просив виключити з числа джерел доказів протокол обшуку на тій підставі, що як поняті при обшуку брали участь працівники міліції.

Яке рішення і в який момент судового розгляду може прийняти суд? Чи можливо використати як джерела доказів висновки експерта?

**Методичні вказівки (рекомендації)
для підготовки до практичного заняття за темою 4
«Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії
судового розгляду у кримінальному провадженні України»**

При вивченні питання щодо загальної характеристики стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України слід мати на увазі, що судовий розгляд – це основна, центральна стадія кримінального процесу (кримінального провадження), в якій здійснюється правосуддя. Зміст цієї стадії складає діяльність суду першої інстанції з розгляду по суті матеріалів кримінального провадження (кримінальної справи). Такий розгляд відбувається на підставі принципу змагальності, що потребує від суду забезпечення можливості активної участі сторін у наданні та дослідженні доказів, в обґрунтуванні перед судом переконливості певних доказів. Відповідно до ст. 124 Конституції України правосуддя в Україні здійснюється тільки судами. Цей конституційний принцип гарантує передбачене Європейською конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод (1950 р.) право кожної особи, щодо якої висунуто обвинувачення, на публічний розгляд її справи в розумні строки незалежним та неупередженим судом, який створений відповідно до закону. Судовий розгляд має бути проведений і завершений протягом розумного строку (ч. 1 ст. 318 КПК України, п. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р.).

Судовий розгляд здійснюється в судовому засіданні з обов'язковою участю сторін кримінального провадження, крім випадків, передбачених КПК України. У судове засідання викликаються потерпілий та інші учасники кримінального провадження (ч. 2 ст. 318 КПК). Завданнями даної стадії є: а) повне, всебічне та об'єктивне дослідження обставин кримінального провадження; б) вирішення обвинувачення

по суті та застосування до винних осіб заходів кримінальної відповідальності; в) забезпечення прав учасників судового провадження.

Судовий розгляд кримінальної справи (матеріалів кримінального провадження) являє собою встановлену законом систему процесуальних дій суду та учасників судового розгляду, послідовне проведення яких спрямоване на всебічне, повне і неупереджене дослідження матеріалів кримінального провадження, представлених учасниками судового засідання доказів та ухвалення на цій основі законного, обґрунтованого та вмотивованого судового рішення. Логічна послідовність процесуальних дій, які здійснюються на стадії судового розгляду, дає змогу виділити певні частини (етапи) судового розгляду.

Зазначимо, що у КПК України 1960 року (з наступними змінами та доповненнями) достатньо чітко були виділені частини судового розгляду: 1) підготовча частина (глава 25); 2) судове слідство (глава 26); 3) судові дебати; 4) останнє слово підсудного (глава 27 КПК); 5) постановлення та проголошення вироку (глава 28). Даний підхід законодавця був логічним, послідовним та доцільним, як з практичної, так і з теоретичної точки зору.

Новий КПК України 2012 року частини судового розгляду по главах не закріплює. У § 3 глави 28 КПК України закріплена процедура судового розгляду, в якій можна виділити певні частини судового розгляду. Разом з тим, назва окремих статей викликає зауваження. Зокрема мова йде про статтю 347 КПК України, яка має назву «Початок судового розгляду». Складається враження, що процесуальні дії, які пов'язані з: відкриттям судового засідання (ст. 342 КПК), повідомленням про повне фіксування судового розгляду технічними засобами (ст. 343 КПК), оголошенням складу суду і роз'ясненням права відводу (ст. 344 КПК), повідомленням про права і обов'язки учасникам судового засідання (ст. 345 КПК), видаленням свідків із зали судового засідання (ст. 346 КПК) не відносяться до початку судового розгляду. Крім того, не може назва частини стадії співпадати з назвою самої стадії. Тому вважаємо необхідним змінити назву ст. 347 КПК України. Можна запропонувати законодавцю наступні назви даної статті: «Початок судового слідства», «Початок дослідження доказів у судовому засіданні».

Таким чином, можна виділити наступні частини судового розгляду кримінальної справи: 1) підготовча частина (ст.ст. 342-346 КПК); 2) судове слідство або дослідження доказів у судовому засіданні (ст.ст. 347-363 КПК) (як вже зазначалось, законодавець називає дану

частину «судовий розгляд»); 3) судові дебати (ст. 365 КПК); 4) останнє слово обвинуваченого (ст. 365 КПК); 5) ухвалення та проголошення судового рішення (ст.ст.366-376 КПК). Кожна з частин судового розгляду має свої конкретні завдання, разом з тим, вони перебувають у взаємозв'язку та взаємообумовленості.

Способами збирання та перевірки доказів судом на стадії судового розгляд є: 1) допит обвинуваченого (ст. 351 КПК), свідка (ст. 352 КПК), потерпілого (ст. 353 КПК), експерта (ст. 356 КПК); 2) пред'явлення для впізнання (ст. 355 КПК); 3) огляд речових доказів (ст. 357 КПК), документів (ст. 358 КПК), огляд на місці (ст. 361 КПК); 4) призначення експертизи (ст. 332 КПК); 5) судове доручення щодо проведення певної слідчої (розшукової) дії (ч. 3 ст. 333 КПК); 6) отримання доказів від учасників судового провадження.

На стадії судового розгляду судові рішення може бути прийняте у формі ухвали та вироку.

Судові рішення, у якому суд вирішує обвинувачення по суті, викладається у формі вироку. Судові рішення, у якому суд вирішує інші питання, викладається у формі ухвали (ст. 369 КПК).

Відповідно до національного кримінального процесуального законодавства суд може ухвалити виправдувальний вирок (ч. 1 ст. 373 КПК) або обвинувальний вирок (ч. 2 ст. 373 КПК). Обвинувальний вирок може бути з призначенням покарання, зі звільненням від покарання, зі звільненням від відбування покарання (ч. 2 ст. 373 КПК). Крім того, суд першої інстанції на даній стадії кримінального провадження може ухвалити вирок на підставі угоди (ст. 475 КПК). Вирок на підставі угоди завжди є обвинувальними.

Заняття № 6.

Тема 4. Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України

Мета вивчення теми: формулювання у студентів теоретичних знань про підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії судового розгляду у кримінальному процесі України та практичних навичок складання проектів окремих видів судових рішень.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) знати види судових рішень стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України;
- 2) аналізувати законодавче закріплення підстав прийняття судових рішень на стадії судового розгляду у кримінальному судочинстві України;
- 3) використовувати понятійно-категоріальний апарат науки кримінального процесуального права та досліджувати проблемні ситуації практичного характеру, які виникають при прийнятті судових рішень на стадії судового розгляду у кримінальному судочинстві України;
- 4) обґрунтовувати та мотивувати проекти судових рішень, які можуть бути ухвалені на стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11.

1. Інформаційний лист ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 05.10.2012 р. № 223-1446/0/4-12 «Про деякі питання порядку здійснення судового розгляду в судовому провадженні у першій інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/informacijni_listi.html
2. Інформаційний лист ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 18.07.2013 р. № 223-1134/0/4-13 «Про деякі питання здійснення кримінального провадження щодо неповнолітніх» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/informacijni_listi.html
3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України про офіційне тлумачення положень частини третьої статті 80 Конституції України (справа про депутатську недоторканність) від 27.10.1999 р. // Офіційний вісник України. – 1999. – № 44.

ДОДАТКОВА СПЕЦІАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ 4.

1. Алейніков Г.І. Виправдувальний вирок у кримінальному процесі України. – Херсон: Херсонський обласний Фонд милосердя та здоров'я, 2007. – 200 с.

2. Грошевий Ю.М. Правові властивості вироку – акту правосуддя: Навчальний посібник / Ю.М. Грошевий. – Х.: Українська державна юридична академія, 1994. – 48 с.
3. Капліна О.В. Вирок суду як акт тлумачення // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2009. – №4 (46). – С. 229-239.
4. Котубей І.І. Обґрунтованість вироку суду першої інстанції / І.І. Котубей // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – 2014. – Вип. 27. – Т. 3. – С. 112–115.
5. Сенченко Н.М. Форма та зміст ухвали суду щодо застосування примусових заходів медичного характеру / Н.М. Сенченко // Молодий вчений. – № 2 (17). – 2015. – С. 854-857.

ПИТАННЯ ЗАНЯТТЯ

1. Поняття, значення та види вироків, які ухвалює суд першої інстанції на стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України.
2. Питання, що вирішуються судом при ухваленні вироку у кримінальному провадженні України.
3. Підстави ухвалення виправдувального вироку у кримінальному провадженні України. Зміст виправдувального вироку.
4. Підстави ухвалення обвинувального вироку у кримінальному провадженні України. Зміст обвинувального вироку.
5. Особливості змісту вироків на підставі угод, вироків, ухвалених у провадженні зі скороченим судовим слідством та вироків у провадженні *in absentia*.
6. Підстави ухвалення, зміст ухвали про застосування примусових заходів медичного характеру. Відмова у застосуванні примусових заходів медичного характеру.
7. Підстави ухвалення, зміст ухвали про застосування примусових заходів виховного характеру. Відмова у застосуванні примусових заходів виховного характеру.
8. Підстави закриття провадження у судовому розгляді, зміст ухвали про закриття кримінального провадження.

Задача 1.

Суд здійснює судовий розгляд щодо 15-річного Хабла, який обвинувачується у вчинення грабіжу (ч. 1 ст. 186 КК). Обвинувачений, який на досудовому слідстві свою провину не визнавав, в суді по-

яснив, що він дійсно заволодів майном потерпілого шляхом обману. Потерпілий підтвердив показанні Хабла та сказав, що оскільки обвинувачений визнав свою провину, висловив щире каяття, то він не наполягатиме на суворому покаранні, і готовий був би вибачити його, якщо б батьки Хабла відшкодували завдану йому шкоду, але батьки відмовляються.

В нарадчій кімнаті суд перевірів всі докази та дійшов висновку, що вчинене обвинуваченим слід розглядати як шахрайство (заволодіння чужим майном шляхом обману – ч. 1 ст. 190 КК).

Яким повинно бути рішення суду? Складіть проект рішення.

Задача 2.

Доломанов був засуджений за ст.ст. 358 ч.1, 190 ч. 1, 358 ч. 3 КК України за підробку документів та використання їх з метою одержання кредиту в АКБ «Укрсоцбанк», а також заволодінні грошима у розмірі 40 тис. грн. шляхом обману. У вирокі суд, обираючи покарання, послався на те, що він враховує особистість обвинуваченого, характер та ступінь суспільної небезпечності вчиненого ним діяння, а також невизнання обвинуваченим своєї вини.

Дайте оцінку наведеному фрагменту вироку.

Задача 3.

Суд розглядає кримінальне провадження, в якому Палій обвинувачується у заподіянні тяжких тілесних ушкоджень (ч. 1 ст. 121 КК). В судовому засіданні обвинувачений не заперечував факту заподіяння потерпілому тілесних ушкоджень, стверджував, що потерпілий його постійно ображав, в день, коли було вчинено злочин, він також почав сварку, ображав, штовхав його. З метою самооборони він також штовхнув потерпілого, та не розраховував свої сили, потерпілий не втримався на ногах, впав на паркан та одержав ушкодження. Потерпілий в своїх показаннях пояснював, що сварки в них виникають постійно через те, що обвинувачений займає його місце для парковки авто, обвинувачений безпідставно його з силою кинув на паркан і він отримав тяжку черепно-мозкову травму. Після дослідження доказів прокурор у судових дебатах підтримав обвинувачення у заподіянні умисно тяжких тілесних ушкоджень. Захисник та обвинувачений наполягали на тому, що тілесні ушкодження було нанесено в стані необхідної оборони, можливо, з перевищенням її меж.

Суд в нарадчій кімнаті дійшов висновку, що тяжкі тілесні ушкодження обвинувачений заподіяв у стані сильного душевного хвилювання, що раптово виникло внаслідок тяжкої образи з боку потерпілого (ст. 123 КПК).

Яким повинен бути вирок суду?

Задача 4.

Сахно, працівник АТ «Южмаш» був направлений у службове відрядження, йому був виданий аванс в розмірі 8000 грн. На вокзалі Сахно зустрів своїх знайомих, вони зайшли до ресторану, де вживали спиртні напої, а потім між ними та іншими відвідувачами ресторану виникла сварка, а згодом і бійка. Сахно був затриманий і притягнутий до кримінальної відповідальності за вчинення хуліганства із застосуванням холодної зброї (ч. 4 ст. 296 КК). Після проведення досудового розслідування обвинувальний акт щодо Сахна був направлений до суду.

В стадії судового розгляду після відкриття судового засідання, оголошення складу суду та роз'яснення прав учасникам судового розгляду до суду звернувся представник АТ «Южмаш» (його повноваження були оформлені належним чином) з клопотанням про приєднання до провадження цивільного позову і визнання АТ «Южмаш» цивільним позивачем у справі. Позов було заявлено до Сахна, з якого позивач просив стягнути 8000 грн., які обвинувачений одержав на відрядження та за які він не звітував.

Прокурор не заперечував проти прийняття цивільного позову, а захисник, пославшись на ст. 128 КПК України, стверджував, що цивільний позов може бути заявлений до початку судового розгляду, тобто у підготовчому провадженні, а, оскільки вже було розпочато судовий розгляд, то прийняти позовну заяву неможливо. Представник АТ «Южмаш» наполягав на прийнятті позову і посилався на ст. 347 КПК України, відповідно до якої початком судового розгляду є оголошення прокурором короткого викладу обвинувального акту.

Яким повинно бути рішення суду?

Задача 5.

В місцевому суді розглядалося кримінальне провадження, в якому обвинувачення було пред'явлене Садовнику за ч. 2 ст. 286 КК (порушення правил безпеки дорожнього руху, яке спричинило смерть потерпілого).

Після дослідження доказів у судовому засіданні (зокрема, допиту свідків з боку сторони захисту) прокурор дійшов висновку, що наїзд на пішохода, який внаслідок одержаних травм загинув, здійснив не обвинувачений, а інший, не встановлений слідством водій. Дотримавшись передбачених ст. 341 КПК України вимог, прокурор своєю постановою відмовився від підтримання державного обвинувачення, пославшись на те, що в судовому засіданні не доведено, що злочин вчинений обвинуваченим.

Потерпілий (родич загиблого) відмовився від свого права на підтримання обвинувачення, наполягав на проведенні ретельного досудового розслідування для встановлення особи, яка вчинила злочин.

Обвинувачений, якому було вручено копію постанови прокурора, наполягав на проведенні судового розгляду та ухваленні виправдувального вироку. Він вважає, що саме виправдувальний вирок слугуватиме документом, який його реабілітує, та сприятиме відновленню його репутації, закриття провадження в зв'язку з відмовою прокурора від обвинувачення та ще й за такою підставою, як брак доказів, на його думку, буде сприйматися як нереабілітуюча підстава, мовляв, вчинив він злочин, та не вистачило доказів для засудження.

Яким повинно бути рішення суду?

Задача 6.

Суд розглядає клопотання про застосування до неповнолітнього Тараненка примусових заходів виховного характеру в зв'язку із вчиненням ним суспільно небезпечного діяння, яке підпадає під ознаки злочину, передбаченого ч. 2 ст. 194 КК (умисне пошкодження чужого майна, що заподіяло шкоду у великих розмірах, вчинене шляхом підпалу). В судовому засіданні встановлено такі фактичні обставини. Між Тараненком та потерпілим Симоняном, які є сусідами, мешкають в одному будинку, склалися тривалі неприязні стосунки. Симонян вважав, що Тараненко ображає його сина, знущається з нього, за місцем проживання вчиняє хуліганські дії. Симонян скаржився батькам Тараненка, але ті не здійснювали за ним належного догляду та виховання. Тоді Симонян звернувся до директора спортивної школи, де тренувався Тараненко, просив здійснити вплив на його поведінку. Тараненка було тимчасово виключено зі спортивної школи. Через це він вирішив помститися Симоняну, і в день свого народження (йому виповнилося 14 років) випив зі своїми друзями спиртне, пообіцяв

їм зробити фейерверк та підпалив автомашину Симоняна. Машина була істотно пошкоджена, за наданим потерпілим висновком вартість ремонту становитиме 150 000 грн.

В судових дебатах прокурор висловив думку, що вчинення суспільно небезпечного діяння Тараненком доведено, необхідно обрати до нього примусовий захід виховного характеру у вигляді направлення до спеціальної навчально-виховної установи для дітей і підлітків до його виправлення на строк трироки. Цивільний позов, заявлений Симоняном, слід задовольнити, стягнути з батька Тараненка (який був визнаний цивільним відповідачем) збитки у розмірі 150000 грн.

Потерпілий Симонян висловив думку, що, оскільки свої суспільно небезпечні дії Тараненко вчинив в день свого народження, його слід вважати таким, що досяг віку кримінальної відповідальності та призначити йому покарання, просив задовольнити цивільний позов у повному обсязі. Прокурор та потерпілий, звертаючись з проханням про задоволення цивільного позову, посилались на ст.ст. 127, 128, 129 КПК України.

Захисник Тараненка послався на пом'якшуючи обставини, просив обрати заходи виховного характеру у вигляді обмеження дозвілля та передачі під нагляд батькам. Щодо цивільного позову захисник висловив думку, що в даному провадженні батько Тараненка був притягнутий як цивільний позивач всупереч закону, адже відповідно до ч. 1 ст. 62 КПК України цивільним відповідачем у кримінальному провадженні може бути фізична або юридична особа, яка в силу закону несе цивільну відповідальність за шкоду, завдану злочинними діями (бездіяльністю) підозрюваного, обвинуваченого або неосудної особи, яка вчинила суспільно небезпечне діяння, та до якої пред'явлено цивільний позов у порядку, встановленому КПК. Отже, робить висновок захисник, в даному провадженні взагалі не має можливості розгляду та вирішення цивільного позову

Сам Тараненко та його батько, який брав участь у провадженні як законний представник та цивільний відповідач підтримали позицію захисника.

Яким повинно бути рішення суду – чи можливе притягнення Тараненка до кримінальної відповідальності, чи підлягає розгляду в даному провадженні цивільний позов?

Методичні вказівки (рекомендації)

для підготовки до практичного заняття за темою 4

«Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України»

При з'ясуванні питання щодо *поняття, значення та видів вироків*, які ухвалює суд першої інстанції на стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України слід мати на увазі, що судові рішення, у якому суд вирішує обвинувачення по суті, викладається у формі вироку. Вирок постановляється і проголошується судом від імені держави і не потребує підтвердження іншими органами. За своєю правовою природою вирок, як і інші рішення в кримінальному процесі, являє собою акт застосування норм права к визначеним правовідносинам. Специфічна особливість, що відрізняє вирок від інших актів правозастосування, полягає в тому, що він постановляється тільки судом в передбаченому законом процесуальному порядку і містить вирішення головних питань кримінальної справи.

Вирок є актом застосування норм не тільки кримінального процесуального, а й кримінального права. Застосування норм кримінального права відбувається при постановленні як обвинувального, так і виправдувального вироку, коли встановлюється відсутність підстав для такого застосування (наприклад, якщо у вироку обґрунтовується, що в діянні немає складу злочину). Крім того, вирок може бути також актом застосування цивільного, трудового права в разі вирішення цивільного позову.

По всіх питаннях, які вирішені в конкретній справі, вирок, який набрав законної сили, обов'язковий для всіх підприємств, установ і організацій, посадових осіб і громадян і підлягає виконанню на всій території України.

Обвинувальним вироком, який набрав законної сили спростовується презумпція невинуватості відносно конкретного обвинувачення. З моменту набрання обвинувальним вироком законної сили починається реалізація кримінальної відповідальності (таке роз'яснення міститься в рішенні Конституційного Суду України від 27 жовтня 1999 року по справі за конституційним поданням МВС України відносно офіційного тлумачення положень ч. 3 ст. 80 Конституції України (справа про депутатську недоторканність).

Відносно вироку, що набрав законної сили, діє презумпція його істинності, тому його скасування можливе тільки при суворо ви-

значених законом умовах. Вирок виконується незалежно від оцінки тих, до кого він звернений. Виключність вироку означає, що неприпустимо постановлення вироку відносно особи, щодо якої вже є вирок по тому ж обвинуваченню. Виключність характеризує як обвинувальний, так і виправдувальний вирок. Тільки після скасування вироку, що набрав законної сили можливий повторний розгляд тієї ж самої справи.

Вирок, який набрав законної сили, має преюдиціальне значення для суду, який розглядає справу про цивільно-правові наслідки діяння особи, відносно якої є вирок, з питань про те, чи мали місце ці діяння та чи вчинені вони цією особою.

Вирок суду, який проголошується публічно сприяє формуванню правової свідомості в суспільстві, постановлений у відповідності з вимогами закону, що правильно відображає фактичні обставини справи, містить справедливе рішення, наділений значним виховним впливом, підвищує авторитет суду, укріплює віру в справедливість. Відповідно до національного кримінального процесуального законодавства суд може ухвалити виправдувальний *вирок* (ч. 1 ст. 373 КПК) або обвинувальний вирок (ч. 2 ст. 373 КПК). Обвинувальний вирок може бути з призначенням покарання, зі звільненням від покарання, зі звільненням від відбування покарання (ч. 2 ст. 373 КПК). Крім того, суд першої інстанції може ухвалити вирок на підставі угоди (ст. 475 КПК) та вирок за результатами спрощеного провадження щодо кримінальних проступків (ст. 381 КПК, ст. 382 КПК). Вирок на підставі угоди та вирок за результатами спрощеного провадження 1 ст. 373 КПК України виправдувальний вирок ухвалюється у разі, якщо не доведено, що: 1) вчинено кримінальне правопорушення, в якому обвинувачується особа; 2) кримінальне правопорушення вчинене обвинуваченим; 3) в діянні обвинуваченого є склад кримінального правопорушення.

Виправдувальний вирок також ухвалюється при встановленні судом підстав для закриття кримінального провадження, передбачених пунктами 1 та 2 частини першої статті 284 КПК України:

- встановлена відсутність події кримінального правопорушення (п. 1 ч. 1 ст. 284 КПК);
- встановлена відсутність в діянні складу кримінального правопорушення (п. 2 ч. 1 ст. 284 КПК). Перелік підстав для постановлення виправдувального вироку є вичерпним.

В аспекті історико-правового аналізу звернемо увагу, що у ч. 4 ст. 327 КПК України 1960 року (з наступними змінами та доповненнями) було закріплено три підстави ухвалення виправдувального вироку. Виправдувальний вирок ухвалювався у випадках, 1) коли не встановлено події злочину, 3) коли в діянні підсудного немає складу злочину, а також 3) коли не доведено участі підсудного у вчиненні злочину.

У КПК України 2012 року, на відміну від КПК України 1960 року, передбачено п'ять підстав для ухвалення виправдувального вироку. КПК України 2012 року доповнено новими підставами ухвалення виправдувального вироку: а) не доведено, що вчинено кримінальне правопорушення, в якому обвинувачується особа (п. 1 ч. 1 ст. 284 КПК) та б) не доведено, що в діянні обвинуваченого є склад кримінального правопорушення (п. 3 ч. 1 ст. 284 КПК).

З огляду на викладене, виникає питання: у чому різниця підстав ухвалення виправдувального вироку, які зазначені у пунктах 1 та 2 ч. 1 ст. 373 КПК України від підстав, які зазначені у пунктах 1 та 2 ч. 1 ст. 284 КПК України?

По логіці законодавця це різні підстави ухвалення виправдувального вироку, оскільки вони закріплено самостійно. Разом з тим, вважаємо, що підстави ухвалення виправдувального вироку, які зазначені у пунктах 1 та 2 ч. 1 ст. 373 КПК України (якщо не доведено, що: вчинено кримінальне правопорушення, в якому обвинувачується особа; в діянні обвинуваченого є склад кримінального правопорушення) та у пунктах 1 та 2 ч. 1 ст. 284 КПК України (встановлена відсутність події кримінального правопорушення; встановлена відсутність в діянні складу кримінального правопорушення (п. 2 ч. 1 ст. 284 КПК) «дублюють» одна одну та по суті своєї є одним і тим самим.

Виправдувальний вирок постановляється за наявності однієї з підстав, зазначених у ч. 1 ст. 373 КПК України. Виправдання обвинуваченого за будь-якою закріплених у КПК України підстав означає визнання його невинним у вчиненні злочину, тобто повну реабілітацію обвинуваченого, і тягне за собою обов'язок суду та інших органів забезпечити йому відшкодування моральної та матеріальної шкоди. Звернемо увагу, що в разі визнання особи виправданою у резолютивній частині вироку зазначається рішення про поновлення в правах, обмежених під час кримінального провадження (ч. 4 ст. 374 КПК). Ухвалюючи виправдувальний вирок, суд повинен точно сформулювати підставу виправдання, адже різні підстави виправдання

по-різному впливають, зокрема, на вирішення цивільного позову. Залежно від підстав виправдання наступають різні правові наслідки. Наприклад, при виправданні за відсутності в діянні складу злочину виключається кримінальна відповідальність обвинуваченого, але можливе застосування до нього інших видів юридичної відповідальності – цивільно-правової, дисциплінарної, адміністративної.

Підстави виправдувального вироку істотно відрізняються між собою і тому мають бути точно визначені та викладені при його постановленні. Наведення мотивів і підстав виправдання є дуже важливою вимогою і вимагає точності. Це перешкоджає виникненню різних сумнівів у тлумаченні вироку й є необхідним для його правильного виконання.

Заняття № 7.

Тема 5. Підстави та порядок прийняття судових рішень під час провадження в суді апеляційної інстанції у кримінальному судочинстві України

Мета вивчення теми: формулювання у студентів теоретичних знань про підстави та порядок прийняття судових рішень під час провадження в суді апеляційної інстанції у кримінальному судочинстві України та практичних навичок складання окремих видів судових рішень.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) знати види судових рішень, які можуть бути ухвалені під час провадження в суді апеляційної інстанції.
- 2) аналізувати законодавче закріплення підстав прийняття судових рішень, які можуть бути ухвалені під час провадження в суді апеляційної інстанції у кримінальному судочинстві України;
- 3) тлумачити та застосовувати норми матеріального та кримінального процесуального права, які визначають підстави та порядок прийняття судових рішень під час провадження у кримінальному судочинстві України;

- 4) обґрунтовувати та мотивувати проекти судових рішень, які можуть бути ухвалені під час провадження в суді апеляційної інстанції у кримінальному судочинстві України.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 10, 11.

1. Про деякі питання порядку здійснення судового провадження з перегляду судових рішень у суді апеляційної інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 10-1717/0/4-12 від 11 листопада 2012 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua> // <http://www.sc.gov.ua>

ДОДАТКОВА СПЕЦІАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ 5.

1. Богословская Л.А. Основания к отмене или изменению приговоров: Учебное пособие / Л.А. Богословская. – Харьков: Юрид. ин-т, 1981. – 59 с.
2. Габлей Н.Г. Деякі аспекти апеляційного порядку оскарження вироку та інших рішень [Електронний ресурс] // Сайт Міжнародного юридичного порталу proЗакон – Режим доступу: <http://pro-zakon.com/node/829>.
3. Захаров Д.О. Рішення апеляційного суду та їх правові властивості / Д.О. Захаров // Судова реформа в Україні: проблеми і перспективи: матеріали наук.-практ. конф. (Харків, 18–19 квіт. 2002 р.). – Київ–Харків : Юрінком-Інтер, 2002. – 288 с.
4. Ласточкина Р.Н., Москвитина Т.А. Основания к отмене или изменению приговора: [Текст лекцій] / Р.Н. Ласточкина, Т.А. Москвитина. – Ярославль: Часопис Академії адвокатури України – #15 (2'2012).

ПИТАННЯ ЗАНЯТТЯ

1. Загальна характеристика стадії перегляду судових рішень в апеляційному порядку: поняття, склад суду, етапи апеляційного провадження.
2. Судові рішення, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку у кримінальному судочинстві України.
3. Види та класифікація судових рішень апеляційного провадження у кримінальному судочинстві України.

4. Види та підстави ухвалення судових рішень, які приймає суддя-доповідач до початку розгляду апеляції по суті.
5. Підсумкові рішення стадії перегляду судових рішень в апеляційному порядку у кримінальному провадженні України.
6. Підстави та умови ухвалення судом апеляційної інстанції рішення про залишення вироку або ухвали без змін.
7. Підстави та умови ухвалення судом апеляційної інстанції рішення про зміну вироку чи ухвали.

Задача 1.

Щодо Зленка здійснюється кримінальне провадження, в якому йому було повідомлено про підозру у заподіянні тяжких тілесних ушкоджень (ч. 1 ст. 121 КК). За клопотанням прокурора слідчий суддя 21 березня обрав до підозрюваного запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, після оголошення ухвали слідчого судді копію цієї ухвали було вручено підозрюваному.

29 березня підозрюваний подав до апеляційного суду апеляційну скаргу на ухвалу слідчого судді, просив скасувати ухвалу та обрати до нього м'якший запобіжний захід. До скарги було додано клопотання про поновлення строку на оскарження.

Хто, і в які строки повинен розглянути клопотання про поновлення строку на оскарження?

Яке рішення за цим клопотанням може бути ухвалене, якщо причини пропуску строку на оскарження буде визнано поважними?

Завдання: скласти проект судового рішення.

Які рішення та хто повинен буде прийняти в разі поновлення строку на оскарження?

Задача 2.

На Сироїда було вчинено розбійний напад. Двоє людей у масках вдерлися до його оселі, зв'язали, заклеїли рота скотчем і викрали гроші – 3000 грн. та цінні речі на суму 20000 грн. В ході досудового розслідування було встановлено, що ці дії вчинили 18-річні Самоха, племінник потерпілого, та приятель Самохи – Розбаш. Обом було повідомлено про підозру у вчиненні злочину, передбаченого ч. 4 ст. 187 КК України – розбій, спрямований на заволодіння майном у великих розмірах, вчинений за попередньою змовою групою осіб, поєднаний з проникненням у житло.

Розглянувши кримінальну справу, суд своїм вироком визнав обох обвинувачених винними та засудив кожного до восьми років позбавлення волі.

На вирок обвинувачені подали апеляційні скарги, в яких просили пом'якшити покарання. Апеляційну скаргу подав також потерпілий, в скарзі він просив обрати до Розбаша більш суворе покарання, оскільки, як вважав потерпілий, саме він був ініціатором пограбування, він втягнув у злочинну діяльність Самоху.

Дослідивши матеріали провадження, вислухавши доводи прокурора, обвинувачених та їх захисників, а також потерпілого, суд апеляційної інстанції дійшов висновку, що ініціатором вчинення злочину був Самоха, якому було відомо, що у його родича, Сироїда, в оселі зберігається значна сума грошей, є коштовності, Розбаш на пропозицію приятеля вчинити пограбування охоче погодився. Обидва обвинувачених не працювали, не навчалися, каяття в суді не висловлювали, поводитися зухвало. З урахуванням тяжкості злочину, даних про особистість обвинувачених, суд першої інстанції обрав обом обвинуваченим необґрунтовано м'яке покарання.

Яким може бути рішення суду апеляційної інстанції у зв'язку з встановленими даними?

Варіант: Обвинувачений Сироїд подав апеляційну скаргу, висловлював щире каяття, частково відшкодував завдану шкоду, просив пом'якшати покарання. Суд апеляційної інстанції вбачає наявність пом'якшуючих обставин, що дозволяло суду першої інстанції обрати покарання з застосуванням положень ч. 1 ст. 69 КК – призначити покарання, нижче від найнижчої межі, встановленої в санкції частини статті Особливої частини КК.

Суд також вважає, що такі ж підстави є і щодо обвинуваченого Розбаша, який апеляційну скаргу не подавав.

Яким може бути рішення суду апеляційної інстанції?

**Методичні вказівки (рекомендації)
для підготовки до практичного заняття за темою 5
«Підстави та порядок прийняття судових рішень
під час провадження в суді апеляційної інстанції
у кримінальному судочинстві України»**

При вивченні питання щодо загальної характеристики стадії перегляду судових рішень в апеляційному порядку слід мати на увазі наступне.

На стадії апеляційного провадження здійснюється перевірка законності та обґрунтованості судових рішень, що не набрали законної сили, ухвалених судом першої інстанції та слідчим суддею. Апеляційне провадження здійснюється в зв'язку з поданням апеляційної скарги особами, які відстоюють публічні інтереси (прокурор) або власні приватні інтереси (обвинувачений, потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач тощо), чи інтереси осіб, яких вони захищають або представляють (захисники, представники).

Надаючи важливого значення праву на оскарження процесуальних рішень, законодавець закріпив у чинному КПК відповідний принцип (ст. 24 КПК). Даний принцип науковці розглядають як одну з гарантій захисту особою своїх прав і свобод від їх порушення як із боку органів, що здійснюють кримінальне провадження, так і з боку інших осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, та підкреслюють, що свобода оскарження будь-яких дій (бездіяльності) державних органів і посадових осіб, з одного боку, дозволяє учасникам кримінального провадження повною мірою реалізувати свої процесуальні права й забезпечити захист власних інтересів, а з другого – сприяє виявленню й усуненню порушень і помилок, допущених при здійсненні кримінального провадження.²

Для учасників провадження, чия доля вирішується судовим рішенням, право на апеляційне оскарження означає можливість заперечувати аргументи суду першої інстанції, посилатися на те, що суд неправильно оцінив докази, дійшов помилкових висновків щодо обставин кримінального провадження (кримінальної справи).

Під час досудового розслідування підозрюваний, його захисник мають можливість, умовно кажучи, «сперечатись» зі слідчим, прокурором. Після повідомлення про підозру підозрюваний, скориставшись своїм правом давати показання, може на допиті пояснювати, наприклад, що він не вчиняв злочин, або, що він діяв не умисно, що він знаходився в стані необхідної оборони тощо. Підозрюваний та його захисник можуть звертатися до слідчого, прокурора з клопотаннями про зміну обвинувачення, можуть подавати докази, які, на їх думку, підтверджуватимуть їх позицію. Яким чином слідчий та прокурор врахує доводи сторони захисту, стає відомо безпосередньо в даній стадії, прокурор, наприклад, відхилив клопотання про зміну обвинувачення та навів певне обґрунтування своєї позиції.

² Див.: Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. Т. 2 О.М. Бандурка, С. М. Блажівський, С. П. Бурдоль та ін. : за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова. – Х.: Право, 2012. – С. 55.

В судовому розгляді сторона захисту має можливість також оспорювати доводи прокурора, подавати доказати, відстоювати свою позицію у судових дебатах, але про те, які висновки зробить суд, яким чином оцінюватиме докази, подані сторонами, яким буде рішення суду, стане відомо після оголошення такого рішення. І тільки шляхом звернення з апеляційною скаргою можна ініціювати апеляційне провадження та оспорювати у вищестоящому суді вирок або ухвалу суду першої інстанції, доводити, що суд, скажімо, припустився помилки при оцінці доказів та встановленні фактичних обставин провадження, аргументи, наведені судом у рішенні, непереконливі, містять протиріччя, тощо.

Можливість оскарження деяких рішень слідчого судді також посилює захисну спрямованість кримінального провадження України. Здійснюючі контрольні повноваження, слідчий суддя ухвалює рішення, які можуть істотно обмежувати права учасників кримінального провадження, такі як рішення про обрання запобіжних заходів, відсторонення від посади, накладення арешту на майно. Оскарження таких рішень є однією з гарантій забезпечення прав та законних інтересів учасників кримінального провадження.

Повноваження прокурора щодо оскарження рішень суду першої інстанції та рішень слідчого судді дозволяють йому активно відстоювати у кримінальному провадженні публічні інтереси.³

Чинний КПК України передбачає загальні умови (загальні засади) апеляційного провадження, які забезпечують реальну свободу оскарження судових рішень (зокрема, недопустимість погіршення становища обвинуваченого; обов'язок у певних випадках за клопотанням скаржника дослідити повторно обставини кримінального провадження; реальні строки для подання апеляційних скарг), та дозволяють суду апеляційної інстанції з власної ініціативи покращити становище обвинуваченого, навіть того, який не звертався з апеляційною скаргою (ревізійний порядок, передбачений ч. 2 ст. 404 КПК).

Так, строк апеляційного оскарження вироку, ухвали про застосування чи відмову у застосуванні примусових заходів медичного або виховного характеру складає тридцять днів; строк апеляційного оскарження інших ухвал суду (зокрема, ухвали про закриття кримі-

³ Про необхідність збалансування у кримінальному судочинстві приватних та публічних інтересів зараз пишуть багато науковців. Див., наприклад, Тітко І.А. Нормативне забезпечення та практика реалізації приватного інтересу у кримінальному процесі України.: монографія / В.А. Тітко. – Х.: Право, 2015. – С. 75-90.

нального провадження) – сім днів; строк апеляційного оскарження ухвали слідчого судді – п'ять днів (ст. 395 КПК).

Провадження у стадії перегляду судових рішень в апеляційному порядку складається з певних частин: провадження у зв'язку з подачею апеляції. Діяльність судді-відповідача, пов'язана з прийняттям апеляційної скарги та підготовкою до апеляційного розгляду, розгляду апеляційною скарги (апеляційного розгляду).

Строк стадії перегляду судових рішень в апеляційному порядку повинен відповідати положенням (критеріям) розумності строків.

Способами збирання та перевірки доказів на даній стадії є: отримання доказів від учасників судового провадження (п. 2 ч. 1 ст. 401 КПК); витребування речей чи документів (п. 2 ч. 1 ст. 401 КПК). В ситуації, коли апеляційний розгляд здійснюється згідно з правилами судового розгляду в суді першої інстанції (ч. 1 ст. 405 КПК), способами збирання та перевірки доказів на даній стадії є: допит обвинуваченого, свідка, потерпілого, експерта; пред'явлення для впізнання; огляд речових доказів, документів, огляд на місці; призначення та проведення експертизи.

Слід зазначити, що суд апеляційної інстанції має право провести письмове апеляційне провадження, якщо всі учасники судового провадження заявили клопотання про здійснення провадження за їх відсутності (ч. 1 ст. 406 КПК).

Для забезпечення права зацікавлених осіб (права та інтереси яких зачіпаються судовим рішенням) на апеляційне оскарження істотне значення має чітке визначення у чинному кримінальному процесуальному законодавстві переліку рішень, які можна оскаржити, та переліку осіб, які мають право на таке оскарження.

Спробуємо проаналізувати норми чинного КПК України з цих питань.

Відповідно до ст. 392 КПК України в апеляційному порядку можуть бути оскаржені дві категорії судових рішень:

- судові рішення, які були ухвалені судами першої інстанції і не набрали законної сили;
- ухвали слідчого судді у випадках, передбачених КПК.

Перелік судових рішень, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку міститься в ч.1 ст. 392 КПК України – це:

- 1) вироки (вироки на підставі угод, а також вироки, постановлені у провадженні, в якому суд відмовився від дослідження обста-

вин, які не оспорювались сторонами, можна оскаржити тільки за певними підставами, визначеними в ст. 394 КПК);

- 2) ухвали про застосування чи відмову у застосуванні примусових заходів медичного або виховного характеру;
- 3) інші ухвали у випадках, передбачених КПК.

Перелік **суб'єктів права на апеляційне оскарження** визначений ст. 393 КПК України, згідно з якою апеляційну скаргу мають право подати:

- 1) обвинувачений, стосовно якого ухвалено обвинувальний вирок, його законний представник чи захисник – в частині, що стосується інтересів обвинуваченого;
- 2) обвинувачений, стосовно якого ухвалено виправдувальний вирок, його законний представник чи захисник – в частині мотивів і підстав виправдання;
- 3) підозрюваний, обвинувачений, його законний представник чи захисник;
- 4) законний представник, захисник неповнолітнього чи сам неповнолітній, щодо якого вирішувалося питання про застосування примусового заходу виховного характеру, – в частині, що стосується інтересів неповнолітнього;
- 5) законний представник та захисник особи, щодо якої вирішувалося питання про застосування примусових заходів медичного характеру;
- 6) прокурор;
- 7) потерпілий або його законний представник чи представник – у частині, що стосується інтересів потерпілого, але в межах вимог, заявлених ними в суді першої інстанції;
- 8) цивільний позивач, його представник або законний представник – у частині, що стосується вирішення цивільного позову;
- 9) цивільний відповідач або його представник – у частині, що стосується вирішення цивільного позову;
- 10) представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, – у частині, що стосується інтересів юридичної особи;
- 11) фізична або юридична особа – у частині, що стосується її інтересів під час вирішення питання про долю речових доказів, документів, які були надані суду; третя особа – у частині, що стосується її інтересів під час вирішення питання про спеціальну конфіскацію;

12) інші особи у випадках, передбачених КПК.

Очевидно, що перелік рішень, які можна оскаржити, та суб'єктів права на апеляційне оскарження, так би мовити, «відкритий». Аналіз чинного КПК, а також роз'яснень, які дані в Інформаційному листі Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ № 10-1717/0/4-12 від 21.11.2012 року «Про деякі питання порядку здійснення судового провадження з перегляду судових рішень у суді апеляційної інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України», дозволяє зробити такі висновки. До інших ухвал суду, які можна оскаржити, та інших осіб, які мають право на апеляційне оскарження, можна віднести:

- а)** судові рішення про *закриття кримінального провадження* з підстав, передбачених КПК, а також про *закриття провадження щодо юридичної особи* (ч. 9 ст. 284 КПК). Які учасники кримінального провадження мають право на оскарження даного виду судового рішення, КПК не визначає. На наш погляд, таке право мають прокурор, обвинувачений (в частині підстав та мотивів закриття провадження), його захисник та законний представник, потерпілий та його представник та законний представник. Судове рішення про закриття провадження щодо юридичної особи має право оскаржити також представник юридичної особи (в частині підстав та мотивів закриття провадження);
- б)** *ухвала суду про закриття кримінального провадження та звільнення особи від кримінальної відповідальності* (ч. 5 ст. 288 КПК). Зазначимо, що оскарження ухвали суду про визнання клопотання про звільнення від кримінальної відповідальності необґрунтованим та повернення його прокурору не передбачене. Оскаржити ухвалу про звільнення від кримінальної відповідальності мають право прокурор, обвинувачений, його захисник та законний представник, потерпілий, його представник та законний представник;
- в)** судові рішення суду першої інстанції, ухвалені за наслідками *провадження за нововиявленими обставинами*. Як передбачено ч. 1 ст. 467 КПК України, суд має право скасувати вирок чи ухвалу та постановити новий вирок чи постановити ухвалу або залишити заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами без задоволення. Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами здійснюється в тому суді, який

- ухвалив оспорюване рішення, якщо йдеться про перегляд рішення суду першої інстанції, то оскарження прийнятого рішення здійснюється в апеляційному порядку. Суб'єктів, які мають право на оскарження, КПК не визначає. Оскільки право подати заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами надано *учасникам судового провадження* (їх перелік визначено у п. 26 ст. 3 КПК), то мабуть всі вони мають право і на оскарження рішень, ухваленим судом першої інстанції внаслідок перегляду рішення за нововиявленими обставинами;
- г) *ухвала суду, прийнята у підготовчому провадженні, про повернення прокурору обвинувального акту* (в тому числі й обвинувального акту з угодою), *клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру* (ч. 4 ст. 314 КПК). Суб'єктів права на таке оскарження КПК України, на жаль, не визначає. Таким правом, на нашу думку, повинні бути наділені прокурор (може оскаржити рішення про повернення будь-якого обвинувального акту чи клопотання), а також інші зацікавлені особи, а саме: оспорювати правомірність повернення обвинувального акту з угодою про примирення може обвинувачений, його захисник та законний представник, потерпілий та його представник та законний представник. З поверненням обвинувального акту з угодою про визнання вини може не погодитись і оскаржити відповідне рішення обвинувачений, його захисник та законний представник. Оскаржити ухвалу про повернення клопотання про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру може захисник та законний представник особи, щодо якої подано клопотання. Оскільки суб'єктом права на апеляційне оскарження названий неповнолітній, щодо якого вирішувалось питання про застосування примусових заходів виховного характеру, то, мабуть він має право на оскарження і рішення про повернення прокурору клопотання про застосування до нього примусових заходів виховного характеру;
- д) *ухвала суду про скасування вироку, яким була затверджена угода або про відмову у скасуванні такого вироку*. Відповідно до ст. 476 КПК України в разі невиконання угоди про примирення чи про визнання винуватості потерпілий чи прокурор відповідно мають право звернутися до суду, який своїм вироком за-

- твердив угоду, з клопотанням про скасування вироку. Ухвала суду прийнята за таким клопотанням може бути оскаржена в апеляційному порядку (ч. 4 ст. 476 КПК). Суб'єкти оскарження в КПК України не названі. Вважаємо, що відмову у скасуванні вироку матимуть право оскаржити прокурор чи потерпілий (його представник та законний представник), які звертались з клопотанням, а ухвалу про скасування вироку – засуджений, його захисник та законний представник;
- е) ухвала суду про продовження, зміну, припинення застосування примусових заходів медичного характеру або про відмову в цьому** (ч. 1 ст. 516 КПК). Суб'єкти права на оскарження у КПК України не визначені. Вважаємо, це повинні бути прокурор, захисник та законний представник особи, щодо якої застосовувались примусові заходи медичного характеру, потерпілий, його представник та законний представник;
- ж) судові рішення щодо процесуальних витрат**, яке мають право оскаржити сторони кримінального провадження, а також свідки, експерти, спеціалісти, перекладачі, якщо таке рішення стосується їх інтересів (ч. 2 ст. 126 КПК);
- з) ухвала суду про внесення виправлень у судові рішення чи відмову у внесенні виправлень** (йдеться про виправлення описок і очевидних арифметичних помилок у судовому рішенні, що може зробити суд з власної ініціативи або за заявою учасника кримінального провадження чи іншої заінтересованої особи). Згідно зі ст. 379 КПК України, право на оскарження такої ухвали мають особи, які зверталися з відповідною заявою або особи, які вважають, що їхні інтереси зачіпаються зазначеним рішенням;
- и) ухвали суду про роз'яснення судового рішення або відмову у його роз'ясненні** (маються на увазі випадки, коли суд, що ухвалив рішення, за заявою учасника судового провадження чи органу виконання судового рішення ухвалою роз'яснює своє рішення, не змінюючи при цьому його зміст). Відповідно до ч. 4 ст. 280 КПК України право на таке оскарження надано особі, яка звернулася із заявою про роз'яснення судового рішення, та учасниками судового провадження;
- к) ухвали суду, постановлені в стадії виконання судових рішень**. В ст. 537 КПК України міститься перелік рішень, які суд може

ухвалити під час виконання вироку (про відстрочку виконання вироку, про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання, про звільнення від покарання за хворобою тощо), а в ст. 538 КПК – рішення, яке суд може прийняти після виконання вироку (про зняття судимості). Відповідно до ст. 539 КПК України питання, які виникають під час та після виконання вироку вирішуються судом за клопотанням (поданням) прокурора, засудженого, його захисника, законного представника, органу або установи виконання покарань, а також інших осіб, установ або органів у випадках, встановлених законом. Крім того, до суду в цій стадії мають право звертатися потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач та інші особи з клопотаннями про вирішення питань, які безпосередньо стосуються їх прав, обов'язків чи законних інтересів. В ч. 5 ст. 539 КПК передбачено, що ухвали суду, постановлені за наслідками розгляду клопотань (подання) можуть бути оскаржені в апеляційному порядку. Які саме особи мають право на оскарження, КПК не визначає, мабуть таке право є у тих осіб, які зверталися з клопотаннями (поданням), а також у прокурора.

Оскаржені можуть бути і рішення суду, ухвалені в сфері міжнародного співробітництва, зокрема:

- *ухвала суду за результатами розгляду питання про виконання вироку іноземної держави.* Відповідно до ст. 603 КПК України це питання вирішується за клопотанням Міністерства юстиції України, суд може постановити ухвалу про виконання вироку суду іноземної держави повністю або частково або відмовити у клопотанні. Як передбачено ч. 9 ст. 603 КПК судове рішення стосовно виконання вироку суду іноземної держави може бути оскаржено в апеляційному порядку органом, що подав клопотання, особою, щодо якої вирішено відповідне питання, та прокурором.
- *ухвала суду, якою вирішено питання про приведення вироку іноземної держави у відповідність із законодавством України.* Порядок розгляду судом такого питання, а також підстави ухвалення рішень визначено ст. 610 КПК України. З відповідним клопотанням до суду звертається Міністерство юстиції України. Рішення суду, ухвалене за таким клопотанням, може бути оскаржене в апеляційному порядку органом, який звертався з клопотанням (тобто Міністерством юстиції), особою,

щодо якої вирішено питання про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України, та прокурором (ч. 7 ст. 610 КПК).

Відповідно до ч. 2 ст. 392 КПК України ухвали, постановлені під час судового провадження в суді першої інстанції до ухвалення судових рішень, якими завершується судовий розгляд чи підготовче провадження, окремому оскарженню не підлягають, крім випадків, визначених КПК. Заперечення проти таких ухвал можуть бути включені до апеляційної скарги на остаточне судове рішення. *До ухвал, які можуть бути оскаржені до ухвалення остаточного судового рішення*, можна віднести ухвалу суду про накладення арешту на майно в порядку та з підстав, передбачених ст. 173 КПК України. Як зазначено у ч. 7 даної статті, право оскаржити судове рішення щодо арешту майна мають обвинувачений, треті особи (фізичні або юридичні особи, щодо майна яких вирішується питання про арешт). Можливість накладення арешту в суді першої інстанції передбачена ч. 3 ст. 315 КПК – в зв'язку з підготовкою судового розгляду (за клопотанням учасників судового розгляду), а також в стадії судового розгляду відповідно до ч. 1 ст. 333 КПК.

Чинний КПК України передбачає можливість ухвалення слідчим суддею чи судом рішення про надання дозволу на затримання підозрюваного обвинуваченого з метою його приводу для вирішення питання про застосування (або зміну) запобіжного заходу у вигляді застави, домашнього арешту чи тримання під вартою (ст.ст. 188-190 КПК). В суді першої інстанції таке рішення може ухвалити суд за клопотанням прокурора. Згідно з ч. 5 ст. 190 КПК України ухвала про відмову в наданні дозволу на затримання з метою приводу може бути оскаржена в порядку, передбаченому КПК.⁴ Як передбачено п. 1 ч. 1 ст. 309 КПК України ухвала слідчого судді може бути оскаржена в апеляційному порядку. *Отже і ухвала суду про відмову в наданні дозволу на затримання з метою приводу* може також бути оскаржена прокурором до апеляційного суду.

Чинний КПК України передбачає також перелік рішень слідчого судді, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку, не визначаючи конкретно осіб, які мають право на таке оскарження. Так, відповідно до ч. 1 ст. 309 КПК України оскаржити можна рішення про:

- 1) відмову у наданні дозволу на затримання;

⁴ Зазначимо, що ухвала про дозвіл на затримання оскарженню не підлягає

- 2) застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або відмову в його застосуванні;
- 3) продовження строку тримання під вартою або відмову в його продовженні;
- 4) застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту або відмову в його застосуванні;
- 5) продовження строку домашнього арешту або відмову в його продовженні;
- 6) поміщення особи в приймальник-розподільник для дітей або відмову в такому поміщенні;
- 7) продовження строку тримання особи в приймальнику-розподільнику для дітей або відмову в його продовженні;
- 8) направлення особи до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи або відмову у такому направленні;
- 9) арешт майна або відмову у ньому;
- 10) тимчасовий доступ до речей і документів, яким дозволено вилучення речей і документів, які посвідчують користування правом на здійснення підприємницької діяльності, або інших, за відсутності яких фізична особа – підприємець чи юридична особа позбавляються можливості здійснювати свою діяльність;
- 11) відсторонення від посади або відмову у ньому;
- 12) відмову у здійсненні спеціального досудового розслідування.

Відповідно до ч. 2 ст. 309 КПК України можуть бути оскаржені також ухвали слідчого судді про:

- 13) відмову у задоволенні скарги на постанову про закриття кримінального провадження;
- 14) повернення скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, прокурора скаржнику;
- 15) відмову у відкритті провадження по скарзі.

Наведений перелік ухвал слідчого судді, які можна оскаржити, не повний, аналіз інших статей КПК дозволяє зробити висновок, що оскаржити можна також ухвали слідчого судді:

- 16) про поновлення чи відмову в поновленні процесуального строку (ч. 2 ст. 117 КПК);
- 17) про застосування чи відмову у застосуванні тимчасового арешту (ч. 7 ст. 583 КПК);
- 18) про застосування чи відмову в застосуванні екстрадиційного арешту (ч. 9 ст. 584 КПК);

- 19) про продовження екстрадиційного арешту чи відмову в його продовженні. Прямо така можливість статтею 584 КПК не передбачена, але в ч. 6 даної статті вказано, що строки тримання особи під вартою та порядок їх продовження визначаються КПК, оскільки КПК передбачає можливість оскарження рішення про продовження тримання під вартою чи відмову в цьому, то оскаржити можна й рішення про продовження екстрадиційного арешту чи відмову в його продовженні. (такий арешт застосовується до вирішення питання про видачу особи (екстрадицію) та її фактичної передачі, але не може тривати більше дванадцяти місяців);
- 20) про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту для забезпечення видачі особи на запит іноземної держави або відмову в його обранні. Статтею 585 КПК передбачена можливість обрання запобіжного заходу, не пов'язаного із триманням під вартою, для забезпечення видачі особи на запит іноземної держави. Таким заходом може бути і домашній арешт. Оскільки чинний КПК передбачає можливість оскарження рішення слідчого судді про обрання та відмову в обранні даного запобіжного заходу, слід виходити з того, що таке оскарження можливе і в тих випадках, коли домашній арешт обрано для забезпечення екстрадиції особи;
- 21) продовження строку домашнього арешту, обраного для забезпечення видачі особи на запит іноземної держави або відмову в його продовженні.
- 22) про застосування тримання під вартою особи до отримання запиту про перейняття кримінального провадження, або про відмову в обранні даного заходу. Це передбачено ст. 597 КПК, в якій зазначено, що за клопотанням компетентного органу іншої держави особа, щодо якої буде направлений запит про перейняття кримінального провадження, може триматися під вартою на території України не більше ніж сорок діб; тримання під вартою особи здійснюється в порядку та згідно з правилами, передбаченими ст. 583 КПК (в ст. 583 йдеться про можливість оскарження ухвали слідчого судді);
- 23) рішення про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або домашнього арешту до вирішення питання про виконання вироку суду іноземної держави. Статтею

602 КПК передбачено підстави і порядок виконання вироків судів іноземних держав на території України, частиною 9 цієї статті передбачено, що у випадках, передбачених міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, якщо вирок суду іноземної держави передбачає покарання у виді позбавлення волі, Міністерство юстиції України надсилає засвідчену копію запиту прокурору для звернення до слідчого судді з клопотанням про застосування запобіжного заходу до вирішення питання про виконання вироку суду іноземної держави.

В КПК України не передбачено порядок розгляду такого клопотання, не передбачено, на який строк може бути обрано запобіжний захід. Вважаємо, що під час розгляду таких клопотань доцільно використовувати за аналогією відповідні положення ст. 583 КПК, тобто запобіжний захід може бути обрано на строк до сорока діб, рішення слідчого судді про застосування запобіжних заходів у вигляді тримання під вартою та домашнього арешту, а також рішення про відмову у застосуванні таких заходів може бути оскаржене в апеляційному порядку;

- 24) про задоволення чи залишення без задоволення скарги на рішення про видачу (екстрадицію) особи.(ч. 6 ст. 591 КПК).

Як ми вже зазначили, окремого переліку суб'єктів, яким надано право оскаржувати рішення слідчого судді, КПК України не містить. Очевидно, що посилання у ст. 393 КПК на те, що право на оскарження має підозрюваний, його захисник та законний представник стосується осіб, які можуть оскаржувати рішення слідчого судді, це можуть бути і інші особи, про яких йдеться у цій же статті, а також прокурор.

Розглянемо питання про суб'єктів оскарження ухвал слідчого судді більш детально. В деяких статтях КПК України прямо передбачене право певних учасників провадження оскаржувати деякі ухвали слідчого судді.

Так, оскаржити рішення про тимчасовий чи екстрадиційний арешт, або відмову в їх застосуванні мають право особи, до яких застосовано такий арешт, їх захисники чи законні представники, прокурор (відповідно ч. 7 ст. 583 КПК, ч. 9 ст. 584 КПК). Очевидно, що і рішення про продовження строків екстрадиційного арешту чи відмову у його продовженні мають право оскаржити ці ж учасники

провадження (рішення про відмову – прокурор). В ч. 6 ст. 591 КПК передбачено, що ухвалу слідчого судді, прийняту за скаргою на рішення про екстрадицію може оскаржити прокурор, особа, щодо якої прийнято рішення, її захисник чи законний представник.

Не викликає сумнівів, що і в тих випадках, коли прямо не зазначено, хто саме має право оскаржити ухвалу слідчого судді про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту до вирішення питання про екстрадицію, відмову у його застосуванні, продовження дії такого запобіжного заходу, або відмову в цьому, рішення про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або домашнього арешту до вирішення питання про виконання вироку чи відмову в цьому, право таке мають особи, до яких застосовано запобіжний захід, їх захисники чи законні представники, а також прокурор.

Ми цитуємо відповідні статті КПК, де зазначено, що оскаржити рішення слідчого судді мають право захисник *чи* законний представник особи, щодо якої вирішується питання про запобіжний захід чи про скасування рішення про екстрадицію. На наш погляд, таке визначення суб'єктів оскарження є некоректним, оскаржувати рішення повинні мати можливість і захисник, і законний представник.⁵

В тих випадках, коли не зазначено конкретно осіб, які мають право на оскарження, питання про наявність такого право слід вирішувати з огляду на те, які саме інтереси (публічні чи приватні) можуть порушуватись оскаржуваним рішенням.

Так, ухвалу слідчого судді про відмову у наданні дозволу на затримання може оскаржити прокурор. Ухвалу про застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або відмову в його застосуванні, продовження строку тримання під вартою або відмову в його продовженні, про застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту або відмову в його застосуванні, продовження строку домашнього арешту або відмову в його продовженні мають право оскаржувати підозрюваний (щодо якого вирішувалось питання про запобіжний захід), його захисник та законний представник, а також прокурор.

⁵ Звернемо увагу на те, що і в ст. 393 КПК України неоднаково вирішується розглядуване питання. Так, в п.п.1 та 3 ст. 393 КПК передбачено, що право на оскарження мають законний представник чи захисник, а в п. 4 – законний представник, захисник, в п. 5 – законний представник та захисник. Така різниця, на наш погляд є результатом недоліку законодавчої техніки, а не принциповою позицією законодавця. Отже, в усіх випадках право на оскарження повинні мати і захисник, і законний представник.

Ухвали слідчого судді про поміщення особи в приймальник-розподільник для дітей або відмову в такому поміщенні, про продовження строку тримання особи в приймальнику-розподільнику для дітей або відмову в його продовженні мають право оскаржувати захисник, законний представник особи, щодо якої вирішувалось питання про поміщення в приймальник-розподільник, а також прокурор. Поміщення у приймальник-розподільник застосовується до неповнолітніх, щодо яких здійснюється провадження про застосування примусових заходів виховного характеру (за наявності умов та підстав, передбачених ч. 4 ст. 499 КПК). Оскільки такі неповнолітні мають право на апеляційне оскарження відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 393 КПК, вважаємо, що вони мають право оскаржувати й рішення щодо поміщення їх у приймальник-розподільник.

Рішення слідчого судді про направлення особи до медичного закладу для проведення психіатричної експертизи приймається за клопотанням сторін, отже, таке рішення або рішення про відмову у такому направленні оскаржувати можуть сторони.

Відповідно до ч. 7 ст. 173 КПК підозрюваний, обвинувачений, треті особи мають право оскаржити судові рішення щодо арешту майна. Про що йдеться, важко зрозуміти, очевидно, що оскаржити можна і рішення слідчого судді (не тільки рішення суду). Якщо право на оскарження надане підозрюваному, то таке ж право повинно бути у його захисника та законного представника.

Вважаємо, що ухвала слідчого судді про арешт майна або відмову у ньому може бути оскаржена з урахуванням положень статті 174 КПК підозрюваним його захисником, законним представником, іншим власником або володільцем майна, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, а також прокурором та цивільним позивачем, його представником та законним представником, коли вони зверталися з клопотанням про арешт майна.

Ухвалу слідчого судді про тимчасовий доступ до речей і документів, яким дозволено вилучення речей і документів, які посвідчують користування правом на здійснення підприємницької діяльності, або інших, за відсутності яких фізична особа – підприємець чи юридична особа позбавляються можливості здійснювати свою діяльність, можуть оскаржити особи, у володінні яких знаходились речі і документи і відсутність яких позбавляє їх можливості здійснювати свою діяльність.

Ухвалу про відсторонення від посади або відмову у ньому можуть оскаржувати підозрюваний, щодо якого ухвалене рішення про відсторонення від посади, його захисник, а також прокурор.

Відмову у здійсненні спеціального досудового розслідування має право оскаржити прокурор.

Відмову у задоволенні скарги на постанову про закриття кримінального провадження можуть оскаржувати особи, які зверталися до слідчого судді зі скаргою на рішення про закриття провадження, їх захисники, законні представники, представники.

Рішення про повернення скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого, прокурора скаржнику, а також рішення про відмову у відкритті провадження по скарзі мають право оскаржити особи, які звертались до слідчого судді з відповідною скаргою, їх захисники, представники, законні представники, адвокати.

Судові рішення, які приймаються у стадії апеляційного провадження, можна класифікувати, зокрема, наступним чином:

- рішення, які ухвалює суддя-доповідач;
- рішення, які ухвалює суд апеляційної інстанції.

Рішення судді-доповідача можна поділити на:

- рішення, пов'язані з перевіркою апеляційної скарги;
- рішення, пов'язані з підготовкою до апеляційного розгляду.

Рішення суду апеляційної інстанції також можна поділити на:

- рішення проміжні, організаційні (про відкладення або зупинення провадження);
- рішення, якими завершується апеляційний розгляд, тобто рішення по суті апеляційного провадження.

Заняття № 8.

Тема 5. Підстави та порядок прийняття судових рішень під час провадження в суді апеляційної інстанції у кримінальному судочинстві України

Мета вивчення теми: формулювання у студентів теоретичних знань про підстави та порядок прийняття судових рішень під час провадження в суді апеляційної інстанції у кримінальному судочин-

стві України та практичних навичок складання окремих видів судових рішень.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) знати види судових рішень, які можуть бути ухвалені під час провадження в суді апеляційної інстанції.
- 2) аналізувати законодавче закріплення підстав прийняття судових рішень, які можуть бути ухвалені під час провадження в суді апеляційної інстанції у кримінальному судочинстві України;
- 3) тлумачити та застосовувати норми матеріального та кримінального процесуального права, які визначають підстави та порядок прийняття судових рішень під час провадження у кримінальному судочинстві України;
- 4) обґрунтовувати та мотивувати судові рішення, які можуть бути ухвалені під час провадження в суді апеляційної інстанції у кримінальному судочинстві України.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти: 1, 2, 3, 5, 6, 7.

1. Про деякі питання порядку судового провадження з перегляду судових рішень у суді апеляційної інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України: Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 10-1717/0/4-12 від 11 листопада 2012 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua> // <http://www.sc.gov.ua/>

ДОДАТКОВА СПЕЦІАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМИ 5.

1. Богословская Л.А. Основания к отмене или изменению приговоров: Учебное пособие / Л.А. Богословская. – Харьков: Юрид. ин-т, 1981. – 59 с.
2. Габлей Н.Г. Деякі аспекти апеляційного порядку оскарження вироку та інших рішень [Електронний ресурс] // Сайт Міжнародного юридичного порталу проЗакон – Режим доступу: <http://prozakon.com/node/829>.
3. Захаров Д.О. Рішення апеляційного суду та їх правові властивості / Д.О. Захаров // Судова реформа в Україні: проблеми і перспек-

тиви: матеріали наук.-практ. конф. (Харків, 18–19 квіт. 2002 р.). – Київ–Харків : Юрінком-Інтер, 2002. – 288 с.

4. Ласточкина Р.Н., Москвитина Т.А. Основания к отмене или изменению приговора / Р.Н. Ласточкина, Т.А. Москвитина. – Ярославль: Часопис Академії адвокатури України – #15 (2'2012).

ПИТАННЯ ЗАНЯТТЯ

1. Підстави та умови ухвалення судом апеляційної інстанції рішення про скасування вироку повністю чи частково та ухвалення нового вироку.
2. Підстави та умови ухвалення судом апеляційної інстанції рішення про скасування ухвали повністю чи частково та ухвалення нової ухвали.
3. Підстави та умови ухвалення судом апеляційної інстанції рішення про скасування вироку чи ухвали та закриття провадження
4. Підстави та умови ухвалення судом апеляційної інстанції рішення про скасування вироку чи ухвали та призначення нового судового розгляду у суді першої інстанції.
5. Підстави та умови ухвалення судом апеляційної інстанції рішення про скасування вироку на підставі угоди та направлення провадження до суду першої інстанції або до органу досудового розслідування.
6. Межі ревізійних повноважень суду апеляційної інстанції щодо ухвалення рішень
7. Рішення суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду скарг на ухвали слідчого судді
8. Структура та зміст ухвали суду апеляційної інстанції

Задача 1.

Вироком місцевого суду Іванов був засуджений за ч. 2 ст. 286 КК України (порушення правил безпеки дорожнього руху особою, яка керує транспортним засобом, що спричинило двом потерпілим тяжкі тілесні ушкодження) до 3 років позбавлення волі, із застосуванням ст. 75 КК України із звільненням від відбування покарання з випробуванням з іспитовим строком – 2 роки. Суд врахував часткове відшкодування обвинуваченим завданої потерпілим шкоди та щире каяття.

На цей вирок потерпілі принесли апеляційні скарги, просили посилити покарання, послалися на те, що суд не врахував наявність обтяжуючих обставин, безпідставно обрав м'яке покарання, необґрун-

товано не позбавив Іванова права керувати транспортними засобами. Вони зазначили, що обвинувачений відшкодував незначну частину збитків, не вважають, що мало місце щире каяття, підкреслювали, що обвинувачений не визнавав свою вину, і тільки коли було зібрано докази, він начебто почав каятися.

Суд апеляційної інстанції, розглянувши скарги, вважає, що доводи, викладені потерпілими заслуговують на увагу, є підстави для посилення покарання, а також для позбавлення обвинуваченого права керувати транспортними засобами

Яким може бути рішення суду апеляційної інстанції?

Задача 2.

Розглянувши клопотання слідчого (погоджене з прокурором) слідчий суддя обрав до Продачука, якого притягнуто до кримінальної відповідальності за заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовим становищем (ч. 4 ст. 191 КК), запобіжний захід у вигляді тримання під вартою та призначив заставу у розмірі вісімдесяти розмірів мінімальної заробітної плати. В разі внесення застави на підозрюваного покладались обов'язки, передбачені п.п. 1, 2, 3, 8 ст. 194 КПК України. Захисник підозрюваного подав до апеляційного суду апеляційну скаргу, в якій просив скасувати рішення слідчого судді та обрати запобіжний захід у вигляді особистого зобов'язання. В суді захисник та підозрюваний змінили апеляційні вимоги та просили зменшити розмір застави.

Апеляційний суд вважає, що є підстави зменшити розмір застави.

Чи може апеляційний суд внести зміни в рішення слідчого судді щодо зменшення розміру застави?

Задача 3.

Смаглій звернувся з заявою про вчинення у нього крадіжки речей та грошей з квартири на загальну суму 300 000 грн. Заяву внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Слідчий, який проводив досудове розслідування, допитав сусідів потерпілого як свідків, вони пояснювали, що нікого не бачили біля квартири потерпілого, хто вчинив крадіжку їм невідомо. Потерпілий звернувся до слідчого з клопотанням про допит як свідків ще декількох осіб. Слідчий відмовив у клопотанні, мотивуючи своє рішення тим, що тих осіб, яких пропонував допитати потерпілий, опитували працівники оперативних підрозділів, всі опитувані пояснювали, що їм нічого не відомо про

крадіжку. Потерпілий звернувся зі скаргою на відмову в клопотанні до слідчого судді. Слідчий суддя відмовив у відкритті провадження, оскільки вважає, що таке рішення слідчого не підлягає оскарженню. На ухвалу слідчого судді потерпілий приніс апеляційну скаргу.

Розглянувши скаргу, суд апеляційної інстанції дійшов висновку, що слідчий суддя помилково відмовив у відкритті провадження.

Сформулюйте рішення суду апеляційної інстанції.

Задача 4.

Слідчий суддя розглядав клопотання прокурора про застосування до Коровіна, якому повідомлено про підозру у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 359 КК України (незаконне придбання або збут спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації, вчинене за попередньою змовою групою осіб) запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту. Захисник підозрюваного, оспоруючи обґрунтованість підозри, заявив (подав) клопотання про виклик двох свідків. Ухваливши рішення про виклик свідків, слідчий суддя відклав розгляд клопотання прокурора на 5 годин, але свідки за викликом не з'явилися. Розглянувши клопотання прокурора по суті, слідчий суддя обрав до Коровіна запобіжний захід у вигляді домашнього арешту. На цю ухвалу слідчого судді захисник подав апеляційну скаргу, та звернувся з клопотанням про проведення допиту свідків (яких не було допитано слідчим суддею).

Чи має право суд апеляційної інстанції, розглядаючи апеляційну скаргу захисника, провести допит свідків?

Задача 5

Постановою прокурора було закрито кримінальне провадження за п. 2 ч. 1 ст. 284 КПК України щодо Мосійчука, якому було зроблене повідомлення про підозру у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 194 КК України (умисне пошкодження чужого майна, вчинене шляхом підпалу). Потерпілий оскаржив цю постанову до слідчого судді, який, розглянувши скаргу, відмовив у її задоволенні. На ухвалу слідчого судді потерпілий приніс апеляційну скаргу. Суддя-доповідач, якому було передано скаргу потерпілого вважає, що її подано з порушенням строку (через 7 діб після винесення ухвали слідчим суддею).

Яке рішення і хто повинен ухвалити в суді апеляційної інстанції? Як зможе відреагувати на таке рішення потерпілий?

Задача 6.

Прокурор звернувся до слідчого судді з клопотанням про обрання до підозрюваного запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. Слідчий суддя, розглянув клопотання та обрав запобіжний захід – особисте зобов'язання. Прокурор звернувся з апеляційною скаргою на це рішення, наполягає на скасуванні ухвали слідчого судді та ухваленні рішення про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. Скаргу прокурора було призначено до розгляду, про час розгляду був повідомлений підозрюваний, який не з'явився, про причини неявки не повідомив. Захисник підозрюваного в засідання апеляційного суду з'явився, пояснив, що він домовився зі своїм підзахисним зустрітися в приміщенні Апеляційного суду, але підозрюваний з невідомих причин не з'явився, зв'язку з ним немає. Прокурор пропонує розглянути його скаргу за відсутності підозрюваного.

Яке рішення слід ухвалити апеляційному суду?

Варіант:

Підозрюваний не з'явився в засідання суду апеляційної інстанції, стало відомо, що він переховується від органів досудового розслідування. *Кому і яким чином доцільно діяти в зазначеній ситуації?*

Методичні вказівки (рекомендації) для підготовки до практичного заняття за темою 5 «Підстави та порядок прийняття судових рішень під час провадження в суді апеляційної інстанції у кримінальному судочинстві України»

При з'ясуванні питання щодо підсумкових рішень стадії перегляду судових рішень в апеляційному порядку у кримінальному провадженні України слід мати на увазі, що відповідно до ст. 407 КПК України за наслідками апеляційного розгляду за скаргою на вирок або ухвалу суду першої інстанції суд апеляційної інстанції має право: 1) залишити вирок або ухвалу без змін; 2) змінити вирок або ухвалу; 3) скасувати вирок повністю чи частково та ухвалити новий вирок; 4) скасувати ухвалу повністю чи частково та ухвалити нову ухвалу; 5) скасувати вирок або ухвалу і закрити кримінальне провадження; 6) скасувати вирок або ухвалу і призначити новий розгляд у суді першої інстанції (ч. 1 ст. 407 КПК).

За наслідками апеляційного розгляду за скаргою на вирок суду на підставі угоди суд апеляційної інстанції, крім рішень, передбачених пунктами 1-5 частини першої статті 407 КПК України, має право скасувати вирок і направити кримінальне провадження: 1) до суду першої інстанції для проведення судового провадження у загально-

му порядку, якщо угода була укладена під час судового провадження; 2) до органу досудового розслідування для здійснення досудового розслідування в загальному порядку, якщо угода була укладена під час досудового розслідування (ч. 2 ст. 407 КПК). В тих випадках, коли особа, яка подала апеляційну скаргу, відмовилася від неї, а інших скарг не було, суд апеляційної інстанції своєю ухвалою закриває апеляційне провадження. Таке ж рішення суд ухвалює, якщо всі учасники провадження, які подавали скарги, відмовилися від них або не заперечують проти закриття провадження в зв'язку з відмовою від скарги (ст. 403 КПК).

За наслідками апеляційного розгляду за скаргою на ухвали слідчого судді суд апеляційної інстанції має право: 1) залишити ухвалу без змін; 2) скасувати ухвалу і постановити нову ухвалу (ч. 3 ст. 407 КПК).

Після закінчення апеляційного провадження матеріали кримінального провадження не пізніше як у семиденний строк, а у провадженні за апеляційною скаргою на ухвалу слідчого судді – не пізніше як у триденний строк, направляються до суду першої інстанції (ст. 423 КПК).

Відповідно до положень ст. 420 КПК України суд апеляційної інстанції скасовує вирок суду першої інстанції і ухвалює свій вирок у разі: 1) необхідності застосування закону про більш тяжке кримінальне правопорушення чи збільшення обсягу обвинувачення; 2) необхідності застосування більш суворого покарання; 3) скасування необгрунтованого виправдувального вироку суду першої інстанції; 4) неправильного звільнення обвинуваченого від відбування покарання.

Вирок суду апеляційної інстанції повинен відповідати загальним вимогам до вироків. Крім того, у вирок суду апеляційної інстанції зазначаються зміст вироку суду першої інстанції, короткий зміст вимог апеляційної скарги, мотиви ухваленого рішення, рішення по суті вимог апеляційної скарги.

Суд апеляційної інстанції скасовує ухвалу про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру і постановляє свою ухвалу у разі: 1) необхідності правової кваліфікації діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, як більш тяжкого; 2) застосування більш суворого виду примусових заходів медичного чи виховного характеру; 3) скасування необгрунтованої ухвали суду про відмову в застосуванні примусових заходів

медичного чи виховного характеру та закриття кримінального провадження щодо неосудного або неповнолітнього з тих мотивів, що вони не вчинили діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність.

Зміст ухвали суду апеляційної інстанції. Відповідно до положень ст. 419 КПК України ухвала суду апеляційної інстанції складається з:

- 1) **вступної частини** із зазначенням: дати і місця її постановлення; найменування суду апеляційної інстанції, прізвищ та ініціалів суддів і секретаря судового засідання; найменування (номера) кримінального провадження; прізвища, ім'я і по батькові підозрюваного, обвинуваченого, року, місяця і дня його народження, місця народження і місця проживання; закону України про кримінальну відповідальність, що передбачає кримінальне правопорушення, у вчиненні якого підозрюється, обвинувачується особа; імен (найменувань) учасників судового провадження;
- 2) **мотивувальної частини** із зазначенням: короткого змісту вимог апеляційної скарги і судового рішення суду першої інстанції; узагальнених доводів особи, яка подала апеляційну скаргу; узагальненого викладу позиції інших учасників судового провадження; встановлених судом першої інстанції обставин; встановлених судом апеляційної інстанції обставин з посиланням на докази, а також мотивів визнання окремих доказів недопустимими чи неналежними; мотивів, з яких суд апеляційної інстанції виходив при постановленні ухвали, і положення закону, яким він керувався;
- 3) **резолютивної частини** із зазначенням: висновку суду апеляційної інстанції по суті вимог апеляційної скарги; рішення щодо запобіжного заходу; розподілу процесуальних витрат; строку і порядку набрання ухвалою законної сили та її оскарження. При залишенні апеляційної скарги без задоволення в ухвалі суду апеляційної інстанції мають бути зазначені підстави, з яких апеляційну скаргу визнано необґрунтованою. При скасуванні або зміні судового рішення в ухвалі має бути зазначено, які статті закону порушено та в чому саме полягають ці порушення або необґрунтованість вироку чи ухвали.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА

Завдання для самостійної роботи студента

Тема 1. Загальна характеристика судових рішень у кримінальному провадженні України

Завдання. Підготувати реферат за темами:

1. Правова природа, характерні риси (ознаки), поняття та значення судових рішень у кримінальному провадженні України.
2. Суб'єкти кримінального провадження України, які уповноважені приймати судові рішення.

Тема 2. Загальна характеристика підстав та етапів прийняття судових рішень у кримінальному провадженні України

Завдання. Підготувати реферат за темами:

1. Наукові концепції щодо визначення підстав прийняття судового рішення у кримінальному процесі.
2. Характеристика першого етапу прийняття судового рішення – встановлення фактичних обставин кримінального провадження.

Тема 3. Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії підготовчого провадження у кримінальному процесі України

Завдання 1. Підготувати реферат за темами:

1. Види та класифікація судових рішень, які приймає суд на стадії підготовчого провадження
2. Підстави та умови ухвалення вироку на підставі угоди під час підготовчого провадження.

Завдання 2. Скласти проекти підсумкових рішень стадії підготовчого провадження.

Тема 4. Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України

Завдання. Підготувати реферат за темами:

1. Види та класифікація судових рішень, які можуть бути ухвалені на стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України.
2. Підстави ухвалення рішень про відкладення судового розгляду та зупинення провадження.

Завдання 2. Скласти проекти підсумкових рішень стадії судового розгляду.

Тема 5. Підстави та порядок прийняття судових рішень під час провадження в суді апеляційної інстанції у кримінальному судочинстві України

Завдання 1. Підготувати реферат за темами:

1. Судові рішення, що можуть бути оскаржені в апеляційному порядку у кримінальному судочинстві України;
2. Види та класифікація судових рішень апеляційного провадження у кримінальному судочинстві України.

Завдання 2. Скласти проекти підсумкових рішень стадії перегляду судових рішень в апеляційному порядку

Тема 6. Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії виконання судового рішення у кримінальному провадженні України

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Підстави ухвалення рішень з питань, які виникають під час виконання вироку: а) про відстрочку виконання вироку або відмову у відстрочці; б) про звільнення від покарання або від відбування покарання, а також пом'якшення покарання за підставами, передбаченими КК України; в) про застосування до засуджених примусового лі-

кування та його припинення; г) щодо інших питань, які вирішуються під час виконання вироків та ухвал суду.

Тема 7. Підстави та порядок прийняття судових рішень під час провадження в суді касаційної інстанції у кримінальному судочинстві України

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Види та класифікація судових рішень, які можуть бути ухвалені під час провадження в суді касаційної інстанції у кримінальному судочинстві України.

2. Ухвали суду касаційної інстанції, які приймаються на першому етапі касаційного провадження (в зв'язку з вирішенням питання про відкриття касаційного провадження), підстави їх прийняття.

3. Рішення судді-доповідача, ухвалені під час підготовки провадження до касаційного розгляду.

4. Підстави та умови ухвалення судом касаційної інстанції рішень за наслідками розгляду касаційної скарги: а) про залишення судових рішень без змін, а касаційної скарги – без задоволення; б) про скасування судових рішень та призначення нового розгляду в суді першої чи апеляційної інстанції; в) про скасування судових рішень та закриття кримінального провадження; г) про зміну судових рішень.

5. Структура та зміст ухвали суду касаційної інстанції.

Задача 1.

Грабко був засуджений вироком суду від 28 травня 2015 року за захоплення як заручника неповнолітньої особи (ч. 2 ст. 147 КК) до десяти років позбавлення волі. До набрання вироком законної сили суд залишив запобіжний захід, який був обраний до обвинуваченого – тримання під вартою. 29 червня (того ж року) Грабко подав до районного суду, який ухвалив вирок, апеляційну скаргу, клопотання про поновлення строку на апеляційне оскарження (посилався на не своєчасне вручення йому копії вироку та свою хворобу), а також клопотання про відстрочку виконання вироку до розгляду апеляційним судом його апеляційної скарги.

Які з поданих клопотань повинен розглянути суд першої інстанції, які ухвалити рішення?

Задача 2.

17-річного Пацюка було притягнуто до кримінальної відповідальності за заподіяння з необережності тяжких тілесних ушкоджень своєму однолітку, Дорошку (ст. 128 КК). Під час досудового розслідування слідчий та прокурор дійшли висновку про наявність умов та підстав для звільнення Пацюка від кримінальної відповідальності, оскільки він вчинив вперше злочин невеликої тяжкості, його виправлення можливе без застосування до нього покарання із застосуванням до нього примусових заходів виховного характеру, як передбачено ч. 1 ст. 97 КК України. Підозрюваний та його законний представник не заперечували проти звільнення від кримінальної відповідальності за даною підставою. Прокурор, керуючись ст. 497 КПК України, склав клопотання про звільнення Пацюка від кримінальної відповідальності із застосуванням до нього примусових заходів виховного характеру.

Розглянувши клопотання, суд задовольнив його, звільнив Пацюка від кримінальної відповідальності з направленням до спеціальної навчально-виховної установи для дітей і підлітків для його виправлення на строк 1 рік 6 місяців.

Через 8 місяців від керівництва навчально-виховної установи до суду було направлено клопотання про скасування примусових заходів виховного характеру та притягнення Пацюка до кримінальної відповідальності на підставі ч. 3 ст. 97 КК України, оскільки Пацюк ухиляється від заходів виховного характеру, неодноразово вчиняв спроби втекти, порушує режим установи, відмовляється від навчання.

Чи підлягає розгляду таке клопотання? Докладно аргументуйте відповідь.

Задача 3.

Вироком місцевого суду від 5 серпня 2015 року Караулову було засуджено за ч. 2 ст. 307 КК України (незаконне виробництво та збут наркотичних засобів у місцях, що призначені для проведення культурних заходів) до 7 років позбавлення волі.

3 вересня 2015 року обвинувачена подала на вирок апеляційну скаргу, в якій посилалась на невідповідність висновків суду першої інстанції фактичним обставинам кримінального провадження (стверджувала, що наркотичні засоби виготовляла для власного

чоловіка) та просила пом'якшити покарання. Крім того, Караулова просила відстрочити виконання вироку на період її вагітності, надавши медичні довідки про вагітність строком 8 тижнів.

Яким може бути рішення суду апеляційної інстанції, якщо суд вважатиме, що всі аргументи апеляційної скарги заслуговують на увагу?

Задача 4.

Суд розглянув кримінальну справу щодо Геліані, який був працівником правоохоронного органу і обвинувачувався у перевищенні службових повноважень (ч. 1 ст. 365 КК). Своїм вироком суд визнав обвинуваченого винуватим та призначив покарання у вигляді обмеження волі строком на три роки, а також передбачив додаткове покарання у вигляді позбавлення права обіймати керівні посади в системі правоохоронних органів та займатися правоохоронною діяльністю.

Через неуважність судді (який одноособово розглядав справу) строк додаткового покарання у вироку не був визначений. Вирок в апеляційному порядку не був оскаржений та набрав законної сили.

Прокурор звернувся до суду, який ухвалив вирок, з клопотанням про визначення строку додаткового покарання, пославшись на п. 14 ч. 1 ст. 537 КПК України, вважаючи, що суд повинен подолати сумніви, що виникатимуть при виконанні вироку.

Яке рішення може ухвалити суд?

Задача 5.

Вихристюк був засуджений вироком районного суду до 10 років позбавлення волі з конфіскацією майна за ч. 4 ст. 187 КК. Цей вирок обвинувачений оскаржив в апеляційному порядку, пославшись на неповноту судового розгляду та невідповідність висновків суду, викладених у вироку, фактичним обставинам справи. Ухвалою апеляційного суду від 28 січня скаргу було залишено без задоволення, вирок районного суду – без змін. 28 квітня (того ж року) засуджений здав адміністрації місця позбавлення волі касаційну скаргу, яка надійшла до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ 5 травня. В касаційній скарзі засуджений посилався на неповноту судового та апеляційного розгляду та невідповідність висновку суду фактичним обставинам справи. 7 травня захисник засудженого подав до канцелярії Вищого спеціалізованого

суду України доповнення до касаційної скарги свого підзахисного, в яких наводив аргументи щодо обрання необґрунтовано суворого покарання, і просив пом'якшити покарання.

Яке рішення слід буде ухвалити за даними скаргою та доповненнями до неї (будемо виходити з того, що наведені захисником аргументи заслуговують на увагу)?

Задача 6.

Вироком місцевого суду Іванов був засуджений за ч. 2 ст. 286 КК України (порушення правил безпеки дорожнього руху особою, яка керує транспортним засобом, що спричинило двом потерпілим тяжкі тілесні ушкодження) до 3 років позбавлення волі, із застосуванням ст. 75 КК України із звільненням від відбування покарання з випробуванням з іспитовим строком – 2 роки.

На цей вирок потерпілі принесли апеляційні скарги, пославшись на невідповідність призначеного судом покарання ступеню тяжкості злочину та особі обвинуваченого, яке є явно несправедливим через м'якість, вважають, що суд безпідставно не позбавив засуджених права керувати транспортними засобами.

Апеляційний суд відмовив у скарзі, залишив вирок без змін.

Потерпілі з тих самих підстав звернулися з касаційними скаргами до Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних та кримінальних справ.

Розглянувши скарги, суд вважає, що є підстави для задоволення вимог, що містяться у скаргах.

Яким може бути рішення суду касаційної інстанції?

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

Нормативно-правові акти: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 10, 11.

СПЕЦІАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бобечко Н.Р. Апеляційне та касаційне оскарження судових рішень у кримінальному судочинстві України: науково-практичний посіб. / Н.Р. Бобечко; за ред. акад. АПрН України, проф. В.Т. Нора. – К.: Алерта ; КНТ; ЦУЛ, 2010. – 144 с.
2. Юрченко Л.В. Особливості касаційного провадження за новим КПК України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://repository.crimea.edu>

Тема 8. Підстави та порядок прийняття судових рішень під час провадження у Верховному Суді України

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Загальна характеристика стадії перегляду судових рішень Верховним Судом України у кримінальному провадженні України: поняття, підстави для перегляду судових рішень Верховним Судом України, склад суду, етапи провадження у Верховному Суді України.

2. Підстави винесення ухвали про допуск справи до провадження у Верховному Суді України та про відмову у допуску до провадження.

3. Підстави ухвалення постанови Верховного Суду України, якою задовольняється заява, а саме: а) про скасування судового рішення (судових рішень) повністю або частково та направлення справи на новий розгляд до суду першої, апеляційної чи касаційної інстанції; б) про скасування судових рішень та закриття провадження у справі; в) про зміну судового рішення (судових рішень), без передання справи на новий розгляд.

4. Підстави відмови у задоволенні заяви про перегляд судового рішення Верховним Судом України

5. Структура та зміст постанови Верховного Суду України, ухваленої за наслідками розгляду заяв.

6. Поняття, значення висновку Верховного Суду України про застосування норм кримінального та кримінального процесуального права.

Задача 1.

Безпораднюк раніше неодноразово судимий) обвинувачувався у вчиненні злочину, передбаченого ст. 395 КК України (порушення правил адміністративного нагляду).

Місцевим судом, який розглянув справу щодо Безпораднюка, 19 грудня 2014 року було ухвалено виправдувальний вирок за недоведеністю наявності у його діях складу злочину. На цей вирок прокурор подав апеляційну скаргу, в якій посилався на невідповідність висновків суду, що містяться у вирокі, фактичним обставинам справи, а також на порушення процесуального законодавства, просив вирок скасувати та направити справу на новий судовий розгляд в суд першої інстанції.

Апеляційний суд своєю ухвалою від 23 січня 2015 року залишив скаргу без розгляду, вбачаючи недоліки у її змісті, та запропонував усунути ці недоліки на протязі 4 днів. 30 січня 2015 року прокурор подав нову апеляційну скаргу, де було виправлено недоліки першої скарги.

Апеляційний суд своєю ухвалою від 4 лютого 2015 року повернув цю скаргу прокурору на тій підставі, що внесенням змін до апеляційної скарги прокурор погіршує становище Безпораднюка, а це відповідно до ч. 4 ст. 403 КПК України не допускається, і перешкоджає апеляційному провадженню у справі.

Прокурор звернувся до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ з касаційною скаргою, просив скасувати ухвалу апеляційного суду.

Суд касаційної інстанції своєю ухвалою від 20 серпня 2015 року касаційну скаргу залишив без задоволення.

Заступник Генерального прокурора України звернувся до Верховного Суду України з заявою про перегляд ухвали суду касаційної інстанції з підстави неоднакового застосування однієї в тієї самої норми КПК, просив скасувати рішення судів касаційної та апеляційної інстанції та направити справу на розгляд до суду апеляційної інстанції. Заявник послався на те, що усуваючи недоліки апеляційної скарги, на які було вказано ухвалою від 23 січня 2015 року, прокурор діяв відповідно до ч. 2 ст. 399 КПК і не погіршував становище обвинуваченого. Суд апеляційної інстанції безпідставно застосував положення ст. 403 КПК, які стосуються доповнення апеляційної скарги, і не дозволяють шляхом внесення доповнень до скарги погіршувати становище обвинуваченого за межами строків на апеляційне оскарження. В заяві містилось посилання на ухвалу Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних від 7 липня 2015 року (в іншій справі). Цією ухвалою суд касаційної інстанції скасував апеляційну ухвалу і мотивував своє рішення тим, що суд апеляційної інстанції, повертаючи скаргу прокурора з підстави внесення до неї змін, які тягнуть погіршення становища виправданого, не врахував того, що апелянтом згідно з ч. 2 ст. 399 КПК було усунуто недоліки скарги у встановлений суддею строк, а тому суд апеляційної інстанції припустився помилки, застосувавши положення ч. 4 ст. 403 КПК, які стосуються доповнень до скарги.

Розгляд заяви прокурора відбувається 11 лютого 2015 року.
*Яким повинен бути склад суду, який розглядатиме заяву?
Яке рішення необхідно буде ухвалити?*

Задача 2.

Вироком районного суду від 9 червня 2015 року Хитруна було засуджено за ч. 2 ст. 289 КК України (за ознакою повторності) до 5 років позбавлення волі. Як було зазначено у вирокі, Хитрун визнаний винним у тому, що використовуючи дружні стосунки з Бедовим, попросив у останнього мотоцикл та ключі до нього начебто для поїздки до магазину для придбання продуктів. Бедов, переконаний у добросовісності Хитруна, передав йому ключі та дозволив скористатися мотоциклом для нетривалої поїздки до магазину.

Хитрун, який не мав наміру повернути мотоцикл, заволодів ним шляхом обману та зловживання довірою та розпорядився на власний розсуд, завдавши потерпілому матеріальної шкоди в розмірі 4138 грн.

На цей вирок захисник обвинуваченого подав апеляційну скаргу, послався на неправильне застосування кримінального закону, просив перекваліфікувати дії обвинуваченого на ч. 2 ст. 190 КК та зменшити покарання.

Суд апеляційної інстанції своєю ухвалою від 11 серпня 2015 року задовольнив скаргу, змінив вирок суду, перекваліфікувавши дії Хитруна на ч. 2 ст. 190 КК України, та за цією статтею призначив покарання – 1 рік 6 місяців позбавлення волі.

На цю ухвалу прокурор приніс касаційну скаргу, але Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних та кримінальних справ ухвалою від 5 жовтня 2015 року відмовив у відкритті касаційного провадження на підставі п. 2 ч. 2 ст. 428 КПК України (з касаційної скарги, наданих до неї судових рішень та інших документів вбачається, що підстав для задоволення скарги немає).

Заступник Генерального прокурора України звернувся до Верховного Суду України з заявою про скасування ухвали касаційного суду, пославшись на неоднакове застосування Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних та кримінальних справ норм кримінального права у подібних правовідносинах, що зумовило ухвалення різних за змістом судових рішень. Прокурор стверджує, що незаконне заволодіння транспортним засобом, тобто

протиправне вилучення будь-яким способом транспортного засобу, слід кваліфікувати за ст. 289 КК України, а не за ст. 190 КК України. При цьому прокурор посилається на ухвалу Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ від 29 листопада 2011 року, в якій суд касаційної інстанції дійшов висновку, що дії особи, яка заволоділа транспортним засобом шляхом обману або зловживання довірою необхідно кваліфікувати за ст. 289 КК України, яка має перевагу над загальною нормою – ст. 190 КК України.

Заява розглядається у Верховному Суді 21 січня 2016 року.

Яке рішення повинен ухвалити Верховний Суд?

Який висновок може бути сформульовано у постанові Верховного Суду?

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

Нормативно-правові акти: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 10, 11.

СПЕЦІАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

1. Беднарська В.М. Питання можливості реалізації перегляду судових рішень Верховним судом України / В.М. Бендерська // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.corp-iguvd.lg.ua/d120104.html>
2. Дроздов О.М. Аксеологічний підхід до перегляду судових рішень з кримінальних справ Верховним Судом України // Наука і практика. – 2012. – № 2 (137).
3. Чупринська Є.М. Рішення Верховного Суду у кримінальному провадженні: правові ознаки та значення / Є.М. Чупринська // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2014. – № 2. – С. 117-123.
4. Чупринська Є.М. Правова природа перегляду Верховним Судом України судових рішень у кримінальних справах : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Є.М. Чупринська. – К. – 2015. – 20 с.

Тема 9. Судові рішення стадії перегляду рішень за нововиявленими обставинами

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Загальна характеристика стадії перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами у кримінальному провадженні України: поняття, підстави для перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами, склад суду, етапи провадження.

2. Судові рішення, ухвалені за наслідками кримінального провадження за нововиявленими обставинами.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

Нормативно-правові акти: 1, 5, 7.

СПЕЦІАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

1. Денисова Ю.С. Деякі недоліки нового КПК щодо перевірки нововиявлених обставин / Ю.С. Денисова // Регіональний круглий стіл «Шляхи удосконалення кримінального процесуального законодавства» Одеса, НУ «ОЮА», 19 квітня 2013 р. – С. 155-159.
2. Сиза Н.П. Провадження за нововиявленими обставинами у кримінальному процесі України: проблеми процесуальної форми / Н.П. Сиза // Національний вісник Ужгородського національного університету. Серія право. 2012. – Вип. 19. – С. 67-75.

**ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ
СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ)**

1. Правова природа, характерні риси (ознаки), поняття та значення судових рішень у кримінальному провадженні України.
2. Правові вимоги, яким повинно відповідати судове рішення. Поняття законності, обґрунтованості та вмотивованості судового рішення.
3. Суб'єкти кримінального провадження України, які уповноважені приймати судові рішення.
4. Визначення судді (запасного судді, слідчого судді) або колегії суддів для конкретного судового провадження. Обставини, що виключають участь слідчого судді, судді в кримінальному провадженні України.
5. Види та класифікації судових рішень у кримінальному провадженні України.
6. Загальна характеристика підстав прийняття судових рішень у кримінальному провадженні України. Наукові концепції до розуміння підстав прийняття судового рішення у кримінальному судочинстві.
7. Характеристика обставин кримінального провадження, які є підставою прийняття судового рішення у кримінальному провадженні України. Предмет доказування в окремих видах кримінального провадження.
8. Локальний предмет доказування та межі дослідження обставин кримінального провадження, які складають фактичні підстави прийняття судового рішення.
9. Загальна характеристика етапів (стадій) прийняття судових рішень у кримінальному провадженні України.
10. Характеристика першого етапу прийняття судового рішення – встановлення фактичних обставин кримінального провадження. Особливості встановлення фактичних обставин в окремих видах кримінального провадження та на окремих стадіях судового провадження.

11. Структура судового рішення. Зміст вступної, описово-мотивувальної та резолютивної частин рішення.
12. Види та класифікація судових рішень стадії підготовчого провадження у кримінальному процесі України.
13. Порядок, підстави та умови ухвалення вироку на підставі угоди під час підготовчого провадження. Зміст вироку на підставі угоди у кримінальному провадженні України.
14. Підстави прийняття рішення про відмову в затвердженні угоди та повернення кримінального провадження прокурору для продовження досудового розслідування. Структура та зміст ухвали суду про відмову в затвердженні угоди.
15. Підстави та процесуальний порядок ухвалення рішення про закриття кримінального провадження на стадії підготовчого провадження. Структура та зміст ухвали суду про закриття кримінального провадження.
16. Підстави та порядок прийняття рішення про повернення обвинувального акту, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру прокурору, якщо вони не відповідають вимогам КПК України.
17. Підстави та порядок призначення судового розгляду на підставі обвинувального акту, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру. Зміст ухвали про призначення судового розгляду.
18. Прийняття судом рішень, пов'язаних з підготовкою до судового розгляду.
19. Підстави та порядок прийняття судом рішення про обрання, зміну чи скасування заходу забезпечення кримінального провадження, в тому числі запобіжного заходу, на стадії підготовчого провадження.
20. Підстави та порядок прийняття судом рішення (подання) про направлення обвинувального акту, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру до відповідного суду для визначення підсудності.
21. Підстави та порядок прийняття судом рішення про відкладення судового засідання та стадії підготовчого провадження.
22. Підстави та порядок прийняття судом рішення про зупинення судового провадження та стадії підготовчого провадження.

23. Види та класифікація судових рішень стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України.
24. Судові рішення, які приймає суд у підготовчій частині судового розгляду у кримінальному провадженні України.
25. Проміжні судові рішення, які забезпечують процес доказування в судовому розгляді. Засоби встановлення фактичних обставин кримінального провадження на стадії судового розгляду.
26. Підстави та порядок ухвалення рішень про відкладення судового розгляду та зупинення провадження.
27. Вирішення питання про запобіжний захід у судовому розгляді.
28. Судові рішення про зміну порядку судового розгляду. Випадки, коли суд приймає рішення про зміну порядку судового розгляду.
29. Види підсумкових судових рішень стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України.
30. Поняття, значення та види вироків, які ухвалює суд першої інстанції на стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України.
31. Питання, що вирішуються судом при ухваленні вироку на стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України.
32. Підстави ухвалення виправдувального вироку у кримінальному провадженні України. Зміст виправдувального вироку.
33. Підстави ухвалення обвинувального вироку у кримінальному провадженні України. Зміст обвинувального вироку.
34. Підстави ухвалення, зміст ухвали про застосування примусових заходів медичного характеру. Відмова у застосуванні примусових заходів медичного характеру
35. Підстави ухвалення, зміст ухвали про застосування примусових заходів виховного характеру. Відмова у застосуванні примусових заходів виховного характеру
36. Підстави закриття кримінального провадження на стадії судового розгляду. Зміст ухвали про закриття кримінального провадження.
37. Загальна характеристика стадії перегляду судових рішень в апеляційному порядку: поняття, склад суду, етапи апеляційного провадження.

38. Судові рішення, що можуть бути оскаржені в апеляційному порядку у кримінальному провадженні України.
39. Види та класифікація судових рішень стадії перегляду судових рішень в апеляційному порядку у кримінальному провадженні України.
40. Види та підстави ухвалення судових рішень, які приймає суддя-доповідач до початку розгляду апеляції по суті.
41. Підсумкові рішення стадії перегляду судових рішень в апеляційному порядку у кримінальному провадженні України.
42. Процесуальні рішення суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду скарг на ухвали слідчого судді
43. Загальна характеристика стадії виконання судового рішення у кримінальному провадженні України.
44. Підстави ухвалення судових рішень з питань, які виникають під час виконання вироку: а) про відстрочку виконання вироку або відмову у відстрочці; б) про звільнення від покарання або від відбування покарання, а також пом'якшення покарання за підставами, передбаченими КК України; в) про застосування до засуджених примусового лікування та його припинення; г) щодо інших питань, які вирішуються під час виконання вироків та ухвал суду.
45. Загальна характеристика стадії перегляду судових рішень в касаційному порядку у кримінальному провадженні України: поняття, склад суду, етапи касаційного провадження.
46. Види та класифікація судових рішень, які можуть бути ухвалені під час провадження в суді касаційної інстанції
47. Ухвали суду касаційної інстанції, які приймаються на першому етапі касаційного провадження (в зв'язку з вирішенням питання про відкриття касаційного провадження), підстави їх прийняття. Рішення судді-доповідача, ухвалені під час підготовки провадження до касаційного розгляду.
48. Підстави та умови ухвалення судом касаційної інстанції рішень за наслідками розгляду касаційної скарги: 1) про залишення судових рішень без змін, а касаційної скарги – без задоволення; 2) про скасування судових рішень та призначення нового розгляду в суді першої чи апеляційної інстанції; 3) про скасування

судових рішень та закриття кримінального провадження; 4) про зміну судових рішень.

49. Загальна характеристика стадії перегляду судових рішень Верховним Судом України у кримінальному провадженні України: поняття, підстави для перегляду судових рішень Верховним Судом України, склад суду, етапи провадження у Верховному Суді України.
50. Підстави винесення ухвали про допуск справи до провадження у Верховному Суді України та про відмову у допуску до провадження.
51. Підстави ухвалення постанови Верховного Суду України, якою задовольняється заява, а саме: 1) про скасування судового рішення (судових рішень) повністю або частково та направлення справи на новий розгляд до суду першої, апеляційної чи касаційної інстанції; 2) про скасування судових рішень та закриття провадження у справі; 3) про зміну судового рішення (судових рішень), без передання справи на новий розгляд.
52. Підстави відмови у задоволенні заяви про перегляд судового рішення Верховним Судом України
53. Структура та зміст постанови Верховного Суду України, ухвалені за наслідками розгляду заяв.
54. Поняття, значення висновку Верховного Суду України про застосування норм кримінального та кримінального процесуального права.
55. Загальна характеристика стадії перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами у кримінальному провадженні України: поняття, підстави для перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами, склад суду, етапи провадження.
56. Судові рішення, ухвалені за наслідками кримінального провадження за нововиявленими обставинами.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Критерії виставлення оцінок по національній шкалі балів

Поточний і підсумковий контроль успішності та якості підготовки студентів оцінюється за п'ятибальною шкалою. На оцінку «відмінно» (5 балів) – заслуговує повна, правильна і точна відповідь студента, яка свідчить про те, що він в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, термінами, може чітко висловлювати свою думку. При виставленні відмінної оцінки може враховуватися активна участь студента у науково-дослідницькій роботі академії.

На оцінку «добре» (4 бали) – заслуговує повна і правильна відповідь, яка вказує на те, що студент взагалі володіє навчальним матеріалом, термінами, може висловити свою думку робити логічні висновки, але його знання, в основному, базуються на матеріалах підручнику або навчального посібнику.

На оцінку «задовільно» (3 бали) – заслуговує правильна, але неповна відповідь, яка свідчить про те, що студент вивчав матеріал, але не може логічно та повно висловити свою думку.

На оцінку «незадовільно» (2 бали) – заслуговує відповідь, яка є неправильною та неповною, свідчить про те, що студент не розуміє значення термінів, не може ними апелювати.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНІ ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА ДО НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Основні нормативно-правові акти

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року // Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи. – К., 1992. – С. 18-24. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року // Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій. – Амстердам – Київ, 1996. – С. 12-17.
3. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах від 20 квітня 1959 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_036
4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI (з наступними змінами та доповненнями) // Голос України від 19.05.2012 р. № 90-91.
5. Про ратифікацію Європейської Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня 1997 року // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 40.
6. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1402 – VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 31. – Ст. 545.
7. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 р. (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 28. – Ст. 232.
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з ратифікацією Другого додаткового протоколу до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах: Закон України від 16 червня 2011 року // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 4. – Ст. 22.
9. Про визнання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. // [Елек-

тронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_036

10. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України № 192-VIII від 12.02.2015 р. // Електронний ресурс]. – Режим доступу zakon.rada.gov.ua/go/192-19

Постанови Пленуму та інформаційні листи ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ

1. Постанова Пленуму ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 01 березня 2013 року № 7 «Про підсумки роботи судів цивільної і кримінальної юрисдикції у 2012 році та завдання на 2013 рік» // [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ – Режим доступу: <http://www.sc.gov.ua>.
2. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 23 грудня 2011 р. № 15 «Про судову практику застосування статей 400-11–400-18 Кримінально-процесуального кодексу України»//[Електронний ресурс]– Режим доступу:http://sc.gov.ua/ua/postanovi_plenumu/postanova_vid_23122011_roku_%E2%84%96_15_pro_sudovu_praktiku_zastosuvannja_statej_40011_%E2%80%93_40018_kriminalnopr.html
3. Постанова Пленуму ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11.12.2015 р. № 13 «Про практику здійснення судами кримінального провадження на підставі угод» // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://sc.gov.ua/ua/postanovi>
4. Інформаційний лист ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 05.10.2012 р. № 223-1446/0/4-12 «Про деякі питання порядку здійснення судового розгляду в судовому провадженні у першій інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/informacijni_listi.html
5. Інформаційний лист ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 03.10.2012 р. № 223-1430/0/4-12 «Про порядок здійснення підготовчого судового провадження відповідно до Криміналь-

ного процесуального кодексу України» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/informacijni_listi.html

6. Інформаційний лист ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 15.11.2012 р. № 223-1679/0/4-12 «Про деякі питання здійснення кримінального провадження на підставі угод» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/informacijni_listi.html
7. Інформаційний лист ВССУ з розгляду цивільних і кримінальних справ від 05.14.2013 р. № 223-558/0/4-13 «Про доповнення до інформаційного листа Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 15.11.2012 № 223-1679/0/4-12 «Про деякі питання здійснення кримінального провадження на підставі угод» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/informacijni_listi.html
8. Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 10-1717/0/4-12 від 11 листопада 2012 року «Про деякі питання порядку судового провадження з перегляду судових рішень у суді апеляційної інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua> // <http://www.sc.gov.ua/>

Основна спеціальна література до всіх тем

1. Аленін Ю.П. Прийняття процесуальних рішень за новим кримінальним процесуальним законодавством України : навчально-методичний посібник / Ю.П. Аленін, В.Г. Пожар, І.В. Гловоюк, М.М. Стоянов, Д.В. Шилін, Є.М. Гідулянова. – О.: Фенікс, 2012. – 137 с.
2. Глинська Н.В. Концептуальні засади визначення та забезпечення стандартів доброякісності кримінальних процесуальних рішень: дис. ... д-ра юрид наук / Н.В. Глинська – Харків, 2015. – 462 с.
3. Зразки процесуальних документів у кримінальному провадженні / колектив авторів; за заг. ред. професорів М.А. Погорецького, О.П. Кучинської. – К.: Юрінком Інтер, 2017. – 545 с.

4. Когутич І.І. Судові рішення в кримінальному провадженні: монографія / І.І. Когутич. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2013. – 183 с.
5. Кримінальний процес: підручник / Ю.М. Грошевий, В.Я. Тацій, В.П. Пшонка та ін.; за заг. ред.. В.Я. Тація, В.П. Пшонки. – Х.: Право, 2013. – 824 с.
6. Кримінально-процесуальне право України: Підручник / За заг. ред. Ю.П. Аленіна. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2009. – 816 с.
7. Кримінальний процесуальний кодекс: Науково-практичний коментар / За заг. ред. В.Г. Гончаренко, В.Т. Нора, М.Є. Шумила. – К. : Юстиніан, 2012. – 1224 с.
8. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. Т. 1 / О.М. Бандурка, Є.М. Блажівський, Є.П. Бурдоль та ін.; за заг. ред.. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова. – Х.: Право, 2012. – 768 с.
9. Кримінальний процесуальний кодекс: Науково-практичний коментар / Відп. ред.: С.В. Ківалов, С.М. Міщенко, В.Ю. Захарченко. – Х.: Одіссей, 2013. – 1104 с.
10. Куйбіда Р., Сироїд О. Посібник із написання судових рішень. – К.: «Дрім Арт», 2013. – 224 с.
11. Лупинская П.А. Решения в уголовном судопроизводстве. Их виды, содержание и форма / П.А. Лупинская. – М.: Юрид. лит., 1976. – 168 с.
12. Настільна книга професійного судді (кримінальне провадження) / Н.О. Марчук, В.В. Касько, Р.О. Куйбіда, М.І. Хавронюк та ін. /за ред.. Н.О. Марчук. – К.: Арт-Дизайн, 2015. – 248 с.
13. Посібник з написання судових рішень у цивільному і кримінальному судочинстві. – К.: Ваїте, 2016. – 206 с.
14. Тайлієва Х.Р. Судові рішення у кримінальному процесі: дис... на здобуття наук. ступня канд. юрид. наук. за спеціальністю: 12.00.09 / Х.Р. Тайлієва. – К.: НАВС. – 211 с.
15. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: Науково-методичний посібник для судів. – 2-ге вид. випр., допов. – К., 2015. – 208 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний веб портал судової влади в Україні
3. <http://www.scourt.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховного Суду України.
4. <http://www.sc.gov.ua> – офіційний веб-сайт Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільний і кримінальних справ.
5. <http://www.minjust.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.
6. <http://www.reyestr.court.gov.ua> – Єдиний реєстр судових рішень в Україні.
7. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.
8. <http://www.catalogue.nplu.org> – Національна парламентська бібліотека України.
9. <http://www.pravoznavec.com.ua> – Електронна бібліотека юридичної літератури «Правознавець».
10. <http://criminal-process.onua.edu.ua/> – сайт кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія».
11. <http://www.iaaj.net/> – сайт Міжнародної асоціації сприяння правосуддю.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЗАГАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	13
ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ (ВКАЗІВКИ)	15
Заняття № 1. Тема 1. Загальна характеристика судових рішень у кримінальному провадженні України	15
Заняття № 2. Тема 2. Загальна характеристика підстав та етапів прийняття судових рішень у кримінальному провадженні України	23
Заняття № 3. Тема 3. Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії підготовчого провадження у кримінальному процесі України	30
Заняття № 4. Тема 3. Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії підготовчого провадження у кримінальному процесі України	41
Заняття № 5. Тема 4. Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України	45
Заняття № 6. Тема 4. Підстави та порядок прийняття судових рішень на стадії судового розгляду у кримінальному провадженні України	53
Заняття № 7. Тема 5. Підстави та порядок прийняття судових рішень під час провадження в суді апеляційної інстанції у кримінальному судочинстві України	63
Заняття № 8. Тема 5. Підстави та порядок прийняття судових рішень під час провадження в суді апеляційної інстанції у кримінальному судочинстві України	81
САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА	89
ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗАЛІКУ)	100
ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ	105
РЕКОМЕНДОВАНІ ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА ДО НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ	106

Навчальне видання

**Гуртієва Людмила Миколаївна
Лукашкіна Тетяна Василівна**

СУДОВІ РІШЕННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ

Навчально-методичний посібник

Макет Костюрін О.О.

Підписано до друку 20.01.2017.

Формат 60x84/16

Ум.-друк. арк. 5,43

Зам. №1706-05.

Наклад 100 прим.

Видано і віддруковано в ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №1044 від 17.09.02)
м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25. Тел. (048) 7777-591
e-mail: fenix-izd@ukr.net
www: law-books.od.ua